

LOVEC

XLVI. LETNIK ST. 10 JANUAR 1964

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

SREČNO
1964

Foto
Vi. Pleničar

Lovec in naše lovstvo

Lenart Zupan

Kdorkoli lovskih veteranov je s takim zanimanjem kot jaz zasledoval razvoj lovstva, vse od početka tega stoletja dalje, mi bo gotovo pritrdil, da je lovstvo v tej dobi šlo od napredka do napredka.

Če se v mislih povrnemo v dobo le za 60 let nazaj in primerjamo takratno lovstvo z današnjim, si bomo pač lahko svesti, da je razlika med tedanjim in današnjim lovstvom ogromna.

Ob primerjavi sedanjega in tedanjega časa, ko je bil lov v glavnem prepuščen lovčevi samovolji, ker razen uzakonjenega lovopusta ni bilo nikakih predpisov, s kakšnim orožjem, pod kakšnimi pogoji in koliko je smel lovec upleniti te ali one živali, sem prišel do zaključka, da se je divjad kolikor-toliko ohranila le zavoljo tega, ker je bilo spričo tedanjih razmer število lovcev omejeno. Na danes tako imenovani gojitveni odstrel se ni nihče oziral, glavno je bila lepa trofeja; saj zakupnik ni bil vezan ne na številčni in ne na kakovostni odstrel posameznih vrst divjadi.

Dobro se še spominjam tistih časov in starih pihalnikov prednjač, s katerimi so tedanji lovci pokali po srnjadi in celo po gamsih.

Neomejeno pravico za izvrševanje lova so si v glavnem spričo veljavnega zakupnega sistema pridobili le petičneži, ki so na dražbah oddaje posameznih lovišč v zakup lahko nudili visoko letno zakupnino. Vsem drugim ljubiteljem lovskega športa je bilo legalno izvrševanje lova možno le v omejenem obsegu, bodisi kot gost ali lovski čuvaj. Komur pa niti to ni bilo dano, je skušal svojo lovsko žilico krotiti z ilegalnim lovom.

Da je bilo lovstvo v tistih časih na nizki stopnji, se ne smemo čuditi. Bilo pač ni nikake lovske organizacije, ki bi tako kot danes bdela nad lovstvom in cilju smotrnega in pravičnega izvrševanja lova.

Postopoma, z desetletja v desetletje, z leta v leto so se odstranjevale zastarele in škodljive metode lova. Deloma so k temu pripomogle oblasti, deloma pa ustanovljene lovske organizacije. Pa tudi številni uvidevni lovci so prišli do zaključka, da se le ob spoštovanju zakonitih določb in drugih predpisov, uveljavljenih s strani oblasti in lovske organizacije, lovstvo more dvigniti in obdržati na ustreznih ravni.

Ne bom obravnaval vseh podrobnosti o dogodkih in ukrepih, ki so v dolgi dobi tega stoletja pripomogli k napredku lovstva. Omejil se bom le na najvažnejša dejstva, ki so pomenila velik skok v napredek.

Prvi in najpomembnejši trenutek za dvig lovstva je bil vsekakor zgodovinski dan 30. 1. 1907, ko so organizatorji sklicali sestanek slovenskih lovcev v hotelu Štrukelj v Ljubljani, da ustanove slovensko lovsko organizacijo. Lahko rečemo, da je bil prav tedaj postavljen temelj slovenskega lovstva. Pionirji, na čelu s dr. Ivanom Lovrenčičem so krepko prišli za delo, kar v tistih časih ni bila lahka stvar. Kljub nasprotovanju nemščurskih lovcev, ki so vedrili pod imenom Kranjsko društvo

za varstvo lova, so organizatorji sklenili ustanoviti lastno lovsko organizacijo.

In res, trajalo je le nekaj mesecev in temu je sledil za naše lovstvo pomemben dan 16. X. 1907, ko so slovenski lovci po oblastno odobrenih pravih ustanovili Slovenski lovski klub. Dr. Ivan Lovrenčič je ob tej priliki zaključil svoj govor: »Ostanite zvesti člani Lovskega kluba, da bo drevo, katerega smo danes vsadili, ostalo vedno zeleno — v to pa — lovski blagor.«

Vsekakor moramo priznati, da je lovška organizacija pod spretnim vodstvom zaslužnega dr. Ivana Lovrenčiča pomenila, tako za lovstvo kot za lovce veliko pridobitev. Razmere v prid slovenskih lovcev so se z dneva v dan vidno zboljšavale. Postopoma je precejšnje število lovišč prešlo v slovenske roke in lov je bil kolikor-toliko dostopen tudi nižjim slojem. Posebno pažnjo je lovška organizacija posvečala odstranjevanju zastarelega in nesmotrnega lova.

Za zelo važen in lovstvu koristen napredek štejem mesec januar 1910, ko je izšla prva številka našega glasila »Lovec«, kar je bila seveda tudi zamisel ustanoviteljev oziroma odbornikov Lovskega kluba. Zanimivo in poučno čtivo v »Lovcu«, je v veliki meri pripomoglo k dvigu strokovne in moralne ravni lovcev.

Leta 1935, na dan 13. marca, je po dolgem stopil v veljavo prvi zakon o lovu. Ta zakon, ki ga je hkrati v skladu s pri nas že uveljavljenimi lovskimi razmerami dopolnila uredba takratne dravske banovine, je pomenil v glavnem pridobitev v tem, da je lovstvo prešlo v okvir zakonodaje. Kakih posebnih sprememb nam ta lovski zakon ni prinesel. Kot imajo navadno take novotarije slabo in dobro stran, jih je bilo opazati tudi v tem zakonu. Vsestranskega zadovoljstva ni bilo. Največ polemike med lovci in tedanjimi poslastniki samolastnih lovišč je povzročila sprememba, da se morejo z lovsko pravico na svojem zemljišču okoriščati le posestniki, ki imajo najmanj 200 ha lastne strnjene posesti, medtem ko je bila ta pravica prej priznana že pri 115 ha. Seveda se je spričo te spremembe število samolastnih lovišč znatno skrčilo, kar je povzročilo med prizadetimi precej nezadovoljstva. Nasprotno pa je bila ta sprememba v lovsko gojitvenem oziru koristna.

Žal je ostalo pri stari praksi tudi to, da je bil odstrel posameznih vrst divjadi, tako količinsko kot kakovostno, prepuščen dobri volji in lovski pravičnosti lastnikom lovišč. Tam, kjer te dobre volje in lovske pravičnosti ni bilo, se je v loviščih mesarilo. Prav tako se je v zadnjem letu zakupne dobe navadno forsiral čimvečji odstrel, prvič zato, ker so bili zakupniki v dvomu, če bodo lovišča tudi pri prihodnji dražbi ostala v njihovih rokah, drugič pa iz spekulativnih razlogov, češ, za dražbo praznega lovišča bo manj interesentov.

V naslednjih letih so lovski zakon spopolnjevale bolj ali manj važne spremembe. Najvažnejši sta bili dve v letu 1938 in sicer ena lovstvu v korist, druga v škodo. S prvo je bilo določeno, da se količina odstrela posameznih vrst divjadi določi s strani pristojne oblasti, za prekrške prekomernega odstrela pa so bile predpisane sankcije. Z drugo določbo pa se je osebam, ki so pred uveljavljenjem tega zakona imeli lovsko pravico na svojem lovišču z najmanj 115 ha zemljišča, ta pravica zopet vrnila.

Veliko prelomnico v lovstvu nam je prineslo leto 1945, ko je po končani vojni zavladala tudi v lovstvu demokracija. Nov socialistični družbeni red je med drugim odpravil zakupni sistem lova in odvzel posestnikom samolastnih lovišč pravico lova na svojem zemljišču. Žal pa je bil prvo leto dopustni način lova za lovišča pogubonosni. Odlok

Foto St. Lenardič

o začasnem izvrševanju lova, ki je uvedel neomejen in nekontroliran lov na lovne dovolilnice, je ponekod že itak slabo stanje divjadi še poslabšal.

No, k sreči je bilo v letu 1946 te anarhije v lovu konec. Odpravljen je bil lov z dovolilnicami in ustanovljene so bile kot osnovne lovske organizacije lovske družine. Naloga teh je bila, da kot prvostopni lovski organ prevzamejo v upravljanje posamezna geografsko zaokrožena lovišča in sprejmejo v članstvo primeren krog za lov interesiranih poštenih lovcev. Vsekakor je bil to za lovstvo pomemben in koristen napredek.

Že naslednje leto in sicer 10. XII. 1947 je stopil v veljavo nov (drugi) splošni zakon o lovu, kar je zlasti v demokratičnem pogledu pomenilo velik napredek v lovstvu. Uzakonjen je bil dotedanji obstoj lovskih družin in podrobno določen njihov delokrog z določilom 11. čl. — dobesedno: »Osnovne lovske organizacije so lovška društva, so prostovoljna združenja državljanov FLRJ. Lovska društva imajo posebno nalogo, da skrbijo za pravilno sestavo in izvrševanje lovskega načrta, za pospeševanje lovstva, za organiziranje in strokovno izpopolnitev lovcev, za razvijanje lovske discipline in pravičnega odnosa do lova, kakor tudi za propagiranje in pravilno izpolnjevanje nalog pravnih predpisov.« Z določbo 12. čl. cit. zakona so bile uzakonjene tudi vrhovne lovske organizacije, to je lovske zveze in podzveze, sedaj Lovska zveza Slovenije in Lovske zveze za posamezne okraje ozir. področja.

Nad vse važno pridobitev nam je ta zakon prinesel z določbo 20. čl., s katero je bilo ljudskim republikam pripuščen, da izdajo v skladu s posebnimi lovskimi razmerami na svojem območju, na podlagi in v okviru načel tega zakona, svoj zakon o lovu.

V skladu s to odredbo so merodajne oblasti ob sodelovanju republiške lovske zveze pripravile

osnutke za tak zakon in smo končno 1954 dobili nov moderen in demokratičen republiški zakon o lovu, ki je stopil v veljavo 16. VII. 1954.

Pred tem zakonom pa sta bila v Sloveniji v veljavi še začasni zakon o lovu od 23. 7. 1946 in Zakon o lovu od 11. 5. 1949.

S tem zakonom, ki je v glavnem osvojil vse dotedanje koristne pridobitve, zlasti pa obstoj in delokrog lovskih družin, smo vsekakor lahko zadovoljni, saj vsebuje tudi nešteto drugih za lovstvo koristnih določb. V podrobnosti teh se ne bom spuščal. Dolžnost slehernega lovca je, da se temeljito seznani z vsemi določili zakona in se brez-pogojno po njih ravna.

V gornjem sem obravnaval razvoj in napredek lovstva v glavnem v organizacijskem pogledu. V nadaljnjem se hočem dotakniti vprašanja, koliko je s strani lovcev zadoščeno vsem tem določbam sodobnega lova, se pravi, če je lik današnjega lovca na taki ravni, ki povsem ustreza zahtevam sodobnega lova.

Če hočemo biti odkriti in objektivni, bomo pač priznali, da v tem pogledu še nismo na zeleni veji. Lovsko znanje, lovska morala in disciplina, vse to je pri številnih, zlasti mlajših lovcih še nedograjeno.

Ne morem se iznebiti vtisa, da se je znatno število tako imenovanih — oprostite — lovskih zelencev udinjalo v lovske vrste predvsem zaradi tega, ker se jim zdi imenitno, da se ponašajo z lovsko puško, lovskim klobukom in lovskim znakom na njem. Lovske krvi in dobre volje, da se v lovstvu vsestransko izpopolnijo za večje in pravične lovce, pa je v njih bore malo.

Po zakonu je sicer število članov lovske družine neomejeno. Vsekakor pa bi morali zaostri kriterij za sprejem in predhodno preveriti preteklost,

moralno in druge kvalifikacije prosilcev za sprejem v lovske družine.

Res je, da mora novo sprejeti lovec najkasneje v dveh letih po preteku prvega leta pripravniške dobe opraviti lovski izpit. Toda tako opravljen lovski izpit, ki je v glavnem le teoretičen, še ni dokaz praktične lovske usposobljenosti. Vzemimo primer: Kandidat dobi pri izpitu vprašanje, kako se pravilno iztrebi, recimo srnjaka, ali kako se odere lisica ali kuna. Ker se je tega načital v lovski literaturi, bo teoretično to še nekako opisal. Toda, če bi kandidata postavili pred izkušnjo, da to delo opravi praktično na srnjaku ali lisici, sem prepričan, da bi marsikdo to slabo izvršil. Vse to pomeni, da si more lovec vsestranske večšine pridobiti le iz lastnih izkušenj in doživetij, predvsem v naravi, ob pomoči izkušenih lovcev.

Ko sem bil nekaj let sam član lovske izpitne komisije, sem imel priložnost opažati, s kako pomanjkljivim znanjem so nekateri lovci prišli na izpit, misleč, da bo le nekako šlo, računajoč morda tudi na prizanesljivost komisije. Pri teh izpitih sem si nabral precej »cvetk«. Naj povem tole: Kandidatu sem stavil vprašanje, naj mi opiše pripravo trofeje srnjaka, vse od odrezanja rogovja do konca. Kratek je bil njegov odgovor in tudi delo po njegovem ne bi bilo dosti daljše. Odgovoril je namreč: »S sekiro bom roge odsekal od črepinje, pribil na »dilco« in jih obesil na zid.« Lahko si mislite, kako bi taka trofeja izgledala.

Da je lovska morala, pravičnost in disciplina pri znatnem številu lovcev kaj ohlapna, nam dokazujejo številni lovski prekrški članov lovskih družin. Še več pa je verjetno takih prekrškov neodkritih. Nepobitno dejstvo je, da kdor ni oborožen z zgoraj navedenimi čednostmi, često greši proti pravilom sodobnega lova in lovske etike.

Prav to je tudi glavni vzrok, da se je pri večini lovskih družin zaostрил režim lova in se je spričo nezaupanja v poštenost posameznih lovcev ukinil posamičen lov na malo divjad, da se s tem kolikor-toliko omeji morebitne utaje plena v nahrbtniku nepoštenega lovca.

Ako še bolj s kritičnim očesom precenimo možnosti utaje plena, recimo srnjaka ali gamsa, lahko rečemo, da je lovcu, ki ima avto — in teh danes ni malo — zlahka prikriti tak plen, zlasti kjer je posamičen lov na to divjad dopusten in ni nobene priče. Ker so ceste danes skoraj povsod speljane v osrčja lovišč, so priložnosti nepoštenega lovca z avtomobilom za tak namen zelo ugodne.

Seveda moramo pri tem gledati na okolnosti, ki več ali manj botrujejo takim dejanjem. Če vzamemo, da na 11 500 lovcev, ki jih je danes v Sloveniji, pride na posameznika sorazmerno za legalni odstrel malo divjadi, se zato skušajo nepošteni lovci okoristiti po možnosti tudi z ilegalnim lovom.

Seveda pa se moramo proti takim pojavom boriti z vsemi sredstvi. Predvsem je treba zaostriti lovodopustne pogoje, zlasti pri posamičnem lovu, za prekrške pa izvajati stroge sankcije.

Lovske organizacije, v prvi vrsti lovske družine morajo posvetiti čimveč pažnje vzgoji mladih lovcev in to ne le v strokovnem, temveč tudi v moralnem in disciplinskem pogledu.

Tudi za starejše lovce, katerih se drži še stara miselnost in se težko vžive v zahteve sodobnega lova, je treba s strani lovske družine poskrbeti za njihovo preobrazbo.

Le tako bomo postopoma dvignili lik lovca na tako raven, ki bo ustrezala zahtevam sodobnega lova.

Sončna jesen

Janko Perat

»Psi kakor ljudje morajo sem ter tja malo ovohati mater zemljo, da ostanejo dobre volje«

Axel Munthe

Pred nedavnim sem bral v »Lovcu« lovsko zgodbo znanega, starejšega lovca z naslovom: »Moj zadnji«. Naslov sam me je vznemleval in sem si mislil, da bom bral »labodji spev«. Pa ni bilo tako: »Zadnji« je bil zato, ker je bil sedemnajsti uplenjeni veliki petelin. No s tem številom pa res moramo biti zadovoljni, ne glede na naša leta. Pisec se ni umaknil zaradi starosti, pač pa iz drugih, lovskih nagibov. Napovedal pa je, da bo v bodoče hodil samo prisluškovat pomladni pesmi skrivnostnega pevca naših gozdov.

Lepa je jesen tedaj, ko se javorjevo listje začne prelivati v zlato in se daleč gori na temnih pobočjih pojavijo rumene pege, ki pripovedujejo, da je slana oparila zadnje cvetice in se po vrtačah in globelih pojavijo rdeči ter zamolklo rjavi curki. Čudovita je sončna jesen z rahlo slano zjutraj, sončnimi jutri, toplimi, čudovitimi popoldnevi in mrzlimi nočmi.

Ali ne bi bilo lepo, če bi bila taka tudi jesen našega življenja?

V letih po vojni se sociologi, zdravniki in psihologi mnogo ukvarjajo s problemom starosti, ki je po svojem obsegu v resnici velik problem predvsem v ekonomsko razvitejših deželah. Napredek medicine, antibiotika in izboljšanje življenjskega standarda so omogočili, da se je starostna meja visoko povzpela. Mi živimo dlje kot naši očetje in naši otroci bodo živeli dlje kot mi. Za časa Cicerona je bila povprečna dolgot življenja 23 let. Leta 1900 je bila v ZDA 49 let. Pred vojno je novorojenec v Sloveniji smel upati, da bo doživel 45 let, neposredno po vojni 49 let. Od tedaj se je življenjska doba v Sloveniji podaljšala za 17 let in je že 1961. znašala 66 let za moške in 71 let za ženske. Če vzamemo skupno število upokojencev 1950 kot indeks 100, je bil ta indeks 1961. 406. Leta 1953 je bilo v Sloveniji 15,6 % nad 55 let starih oseb, 1961 jih je bilo že 17,9 %. Po predvidevanjih jih bo 1970. 19,6 %.

Danes imamo perspektivo, da bo obdobje onkraj »culmen monticuli« lahko prav tolikšno, kot tostran, zato se splača, da o tem vprašanju

Po uspešnem lovu

Foto P. Adamič

spregovorimo tudi v našem glasilu, saj se prav naša organizacija lahko ponaša, da more ohranjati in ohranja v svojih vrstah aktivne člane še dolgo potem, ko jih okolje nima več za mlade, sami pa se na počutijo stare.

V tem njihovem počutju je mnogo resnice, saj zaradi takega porasta življenjske dobe postaja pojem »star« zelo neadekvaten pojem. Indijski pesnik in mislec R. Tagore je takole opeval starost:

»Malo mi je mar, če moji lasje sive. Vselej sem tako mlad ali tako star, kakor najstarejši in najmlajši iz te soseske.

Vsi ti me potrebujejo in zato ne utegnem razglablјati o posmrtnem življenju.

Sem iste starosti s slehernim, kaj zato če moji lasje sive«.

Hipokrat pa je postavil tri letnice v človeškem življenju kot posebno važne: 14., ki je označevala puberteto, 43., ki je označevala vrhunec in 61. začetek staranja. V resnici moramo vzeti pojav staranja zelo individualno: nekateri ljudje pokažejo izrazite znake, da so nastopili pot navzdol že pri 40. letih, drugi komaj v 75. in celo kasneje. Postaviti mejo, kdaj začne starost, je nesmisel, zato danes neradi govorimo o starih ljudeh in vedno pogosteje uporabljamo izraz o starajočih se osebah.

Vendar se je Hipokrat zelo približal resnici, ko je postavil 43. leto vrhunec življenja. V tej dobi se človek povzpne na vrhunec razgledanosti in sposobnosti. V pogledu telesnega razvoja pa je na vrhuncu. Krivulja telesne zmogljivosti odlej upada. Začnemo se starati.

In zdaj? Zdaj se mora začeti bitka za zdravo in lepo starost. Ne smemo biti pasivni, kajti proces staranja se bo pospešil in starost, ki jo spremljajo tegobe, ni lepa. Življenje pa človek nikdar ne zavrže kakor izpraznjeno patrono. Zmeraj je še vsaj toliko dobro, da se zanj borimo, ko napoči čas zato in ko smo v nevarnosti, da ga izgubimo. Zato je prav, da se začnemo temu obdobju staranja pravočasno prilagajati.

Osnovni principi te bitke so nam sicer znani: Čim dlje moramo ohraniti našo aktivnost, nikoli ne prenehati z delom in čim dlje vztrajati v svojih navadah in v svojem okolju. Zopet smo mi lovci v izjemno ugodnem položaju, da moremo v pozna leta ohraniti aktivnost in navade.

Ta boj za zdravo starost pa moramo začeti mnogo prej, preden vidno nastopijo tegobe, kmalu po 40. letu. Negacija dejstva, da se bližamo življenjskemu vrhu, je samo nepravilen, celo škodljiv psihološki obrambeni mehanizem, tako imenovana regresija. Bolje je, če se zavedamo, da o zdravi starosti odločata predvsem

znanje in volja, kakor pa da potlačimo ali odri-
nemo neko neljubo dejstvo, kot da ne obstaja.

Po 40. letu smo sicer na višku intelektual-
nih sposobnosti, telo pa že nima več odvečne
energije, s katero bi razsipali. Vendar ni prav,
če bi se začeli izmikati naporom. Zdrav človek
se ne izmika naporom. Napačno je mnenje, da
nas bo napor zlomil. Zlomila nas bo preslaba
odpornost. Vsakodnevni napor v nas razvijajo
rezerve in obrambne sile, ki nam večajo od-
pornost. Le previdnejši moramo postati. Napori
ne smejo biti taki, da bi nas izčrpavali. S 40. leti
nastopi obdobje zmernosti in previdnosti, doba
določenega prizanašanja organizmu, ko moramo
bolj ubogljivo prisluškovati opozorilom narave:
Če nam srce nenadoma začne krepkeje biti, ne-
enakomerno utripati in slišimo šum navala krvi
v ušesih, moramo brezpogojno sesti in počakati,
da se kri umiri. Prav tako moramo sesti, ko
nam postane, po večjem naporu, »nekam čudno
v glavi«. Če ta občutek slabosti kmalu ne mine,
ga žganje ne bo pregnalo. Kava utegne poma-
gati, najbolje pa se je za tisti dan odpovedati
nadaljnjim naporom. To so svarilni znaki narave,
da smo se preveč naprezali. Začnimo se izogibati
velikim bremenom in hitrosti, kar pomeni velik
napor za srčno-žilni sistem. Hoja pa, posebno
hoja navkreber, življenje v naravi, v gozdu in
napori, ki so z lovom povezani, so nadvse dober
pripomoček za ohranitev lepe starosti. Zato naj
ostane gams, veliki petelin, srnjak in jereb
dolgo na našem seznamu lovne divjadi.

Polagoma, toda neizprosno pa bo tudi za
nas prišel čas, ko ne bomo mogli več navkreber
do gamsovih prodiv in naš sluh ne bo dojel
več visokih tonov v jesenski skladbi gozdnega
jereba. Toda narava, lov in gozd bo še vedno
ohranil nešteto čarov in lepih doživetij, da bo
naša starost polna lepote, kot je lep pozni, jasni
jesenski dan.

Katere trihostrongilide smo našli pri srnjadi

Dr. Janez Brglez

Pri preiskavah določenih vrst divjadi na
njihove zajedavce smo zlasti pri srnjadi po-
svetili posebno pozornost trihostrongilidnim
vrstam. Že prve sistematčne parazitološko fav-
nistične preiskave so namreč pokazale, da so
trichostrongilidi najbolj razširjeni paraziti pri
srnjadi. V siriščniku in tankem črevesu jih
lahko najdemo nekaj deset tisoč. Gotovo je, da
prav te zajedavske bolezni povzročajo največ
škode in poginov pri srnjadi.

V zadnjem času smo v »Lovcu« lahko brali
več sestavkov, ki obravnavajo problematiko za-
jedavskih bolezni. Opisani so bili zajedavci, ki
jih prištevamo k trihostrongilidom, orisana je
bila njihova velikost, podana je bila njihova
številčnost in navedena mesta, kjer jih lahko
najdemo. Pobljše smo spoznali način njihovega
razmnoževanja in njihove faktorje, ki so po-
trebni, da se bolezen v čredi širi. Poskušali smo
podati sliko bolezni tako, kakor smo jo sami
opažali in jo primerjali z obolenji pri nekaterih
domačih živalih, ki jo povzročajo isti zajedavci.
V sestavku »Še o vlogi zajedavcev pri srnjadi«
so bili podani važni izsledki, ki določajo dina-
miko teh invazij v nekaterih področjih Slove-
nije. Na temelju teh rezultatov je pisec članka
podal zaključke in poskušal orisati nekatere
vzroke za širjenje zajedavskih bolezni. Ker se
z nekaterimi trditvami ne moremo strinjati,

PREGLED STAROSTI IN STAŽA ČLANOV LOVSKE ORGANIZACIJE 1962/63 (IZ STATISTIKE LZS)

Lovska zveza	Starost					Skupaj	Staž v lovski organizaciji								Skupaj
	do 18	18—30	31—50	51—70	nad 70		1. leto	1—3	4—10	11—20	21—30	31—40	41—50	nad 50	
CELJE	4	258	641	234	57	1 194	70	143	287	415	106	49	55	24	1 194
GORICA	2	158	638	338	29	1 165	75	187	378	390	60	43	26	6	1 165
KOČEVJE	—	48	267	134	11	460	24	64	151	163	33	16	9	—	460
KOPER	—	103	304	87	12	506	31	69	165	190	26	16	7	2	506
KRANJ	—	111	518	345	37	1 011	37	117	347	326	77	60	34	13	1 011
LJUBLJANA	3	212	846	556	70	1 687	77	219	460	542	161	135	67	26	1 687
MARIBOR	3	270	1011	423	50	1 757	91	227	524	565	144	137	44	25	1 757
NOVO MESTO	—	125	445	266	13	849	44	131	237	278	91	49	10	9	849
POMURJE	—	77	490	193	17	777	55	111	260	244	55	37	12	3	777
POSTOJNA	—	84	337	124	15	560	38	88	182	184	36	26	3	3	560
PTUJ	—	72	317	161	17	567	36	58	174	207	49	27	13	3	567
TRBOVLJE	—	58	222	141	10	431	23	55	136	113	37	48	13	6	431
VIDEM-KRŠKO	—	79	343	217	35	674	28	66	189	212	87	59	26	7	674
SKUPAJ	12	1655	6379	3219	373	11 638	629	1535	3490	3829	962	747	319	127	11 638

Popis plena, lovišče LD Ljutomer

Foto J. Ivanjšič

čeprav so pisane v poljudni obliki, bomo povedali tudi svoje mišljenje o teh problemih.

Prav je po našem mnenju, da se problematika zajedavskih bolezni pri divjadi postavlja tako široko. Nedvomno je, da tudi pri nas povzročajo pglavitni del patologije pri divjadi razne zajedavske bolezni. Tudi ta sestavek naj bo prispevek k razjasnitvi nekaterih določenih vprašanj.

Namen današnjega sestavka je, da bi prikazali zajedavske trihostrongilide v favnističnem smislu, kakor smo jih določevali pri preiskavah v zadnjih letih. Razen zajedavskih vrst bomo opisali tudi intenzivnost invazije, saj smo redno določevali število zajedavcev po tehniki Mc Masterjevega instituta iz Sydneja. Tako lahko objektivneje ocenimo invazije pri srnjadi v razmerah, ki vladajo v nekaterih loviščih severne, srednje in vzhodne Slovenije. Ob koncu bomo povedali svoje stališče do problemov, ki smo jih že omenili.

V zadnjih petih letih smo pregledali 37 primerov poginule in 13 primerov odstreljene srnjadi. Material smo preiskovali v vseh letnih mesecih. Največ preiskav pa je bilo opravljenih februarja, marca in aprila. V teh mesecih smo pregledali približno polovico materiala. Živali so bile najdene ali odstreljene v bližini naslednjih krajev: Solčava, Velika Pirešica, Smreko-

vec, Prebold — Marija Reka, Paški Kozjak, Rogatec, Jurklošter, Kal pri Hrastniku, Ptujsko polje in vzhodni del Pohorja. Med preiskanimi živalmi je bilo največ mladih, izčrpanih in kakektičnih živali, kjer smo že na kadavru lahko opazili nekaj skupnih znakov bolezni. Preiskovali smo le svež material.

Pred preiskavo smo podvezali siriščnik in še posebej tanko črevo v dolžini dveh metrov. Pri pregledu smo rabili priznano Whitlockovo tehniko preiskave na trihostrongilide. Zajedavce, ki smo jih dobili po tem načinu, smo barvali z razredčeno raztopino Lugola. Paraziti so namreč izredno majhni in jih pri rutinski raztelesbi živali sploh ne moremo zaslediti. Vidna je samo vrsta *Haemonchus contortus* Rud., ki jo najdemo v siriščniku.

Svoje preiskave smo redno dopolnjevali s kultiviranjem iztrebkov preiskane živali in šteli invazijske ličinke, ki so se razvile v koprokulturah. Rabili smo nekoliko modificirano koprokulturo iz Mc Masterjevega instituta. Število invazijskih ličink smo preračunavali na gram kultiviranega fecesa. Ta metoda je bolj natančna kakor štetje zajedavčevih jajčec po Stollovi metodi.

Determinirali smo sledeče vrste trihostrongilidov:

Sirišnik:

1. <i>Haemonchus contortus</i> Rud.	najden pri 15 živalih — 30 %
2. <i>Ostertagia ostertagi</i> Stiles	najden pri 6 živalih — 12 %
3. <i>Ostertagia circumcincta</i> Stad.	najden pri 26 živalih — 52 %
4. <i>Trichostrongylus axei</i> Rud.	najden pri 7 živalih — 14 %

Tanko črevo:

1. <i>Trichostrongylus axei</i> Rud.	najden pri 36 živalih — 72 %
2. <i>Trichostrongylus colubriformis</i> Giles	najden pri 29 živalih — 58 %
3. <i>Trichostrongylus capricola</i> Ransom	najden pri 6 živalih — 12 %
4. <i>Trichostrongylus retotaeformis</i> Zeder?	najden pri 19 živalih — 38 %
5. <i>Cooperia curticei</i> Giles	najden pri 7 živalih — 14 %
6. <i>Nematodirus filicollis</i> Rud.	najden pri 41 živalih — 82 %
7. <i>Nematodirus spathiger</i> Raill.	najden pri 17 živalih — 34 %

Čeprav so preiskane živali potekale iz klimatsko in ekološko heterogenega področja, nismo mogli opaziti bitno različne favnistične

slike. Tudi pri intenzivnosti invazije nismo opazili bitnega odstopanja. Najbolj je bila invadirana mlada srnjad.

Poglejmo intenzivnost invazije:

40 000 zajed. trihostr. smo našli	v 2 živalih — 4 %
do 30 000 zajed. trihostr. smo našli	v 16 živalih — 32 %
do 20 000 zajed. trihostr. smo našli	v 22 živalih — 44 %
do 10 000 zajed. trihostr. smo našli	v 2 živalih — 4 %
manj kot 10 000 zajed. trihostr. smo našli	v 8 živalih — 16 %

Negativnih preiskav na trihostrongilide nismo imeli.

Rezultati naših preiskav se bitno razlikujejo od rezultatov, ki jih je objavil pisec sestavka »Se o vlogi zajedavcev pri srnjadi«. Pisec v zimskem času ni našel zajedavcev pri preiskanih srnah. Njegov zaključek je bil, da srne pozimi ne nosijo zajedavcev ne glede na to, koliko so stare in kakšna je njihova kvaliteta. Naše mišljenje je, da je težko na manjšem številu preiskav podati tako smelo trditev. Iz biologije nekaterih zajedavskih vrst namreč poznamo, da prav v zimskem času lahko najdemo pri invadiranih srnah določeno stopnjo razvoja teh zajedavcev, ki so za srno značilni. (Hypodermiinae, Cephonomiinae). Poznano je iz biologije zajedavcev, da nekateri metljaji žive pri svojem gostitelju več let, *Fasciola hepatica* celo pet let. Pri nas pogosto najdemo tudi *Dicrocoelium lanceolatum* in redko *Paramphistomum cervi* v vampu. Ikrice nekaterih trakulj psa in nekaterih divjih živali, ki jih najdemo tudi pri srni, žive lahko desetletje (*Echinococcus gran.* in druge). V določenih vozličih bezgavk najdemo lahko pri srni ličinko zajedavca psa *Linguatula serrata*, *Pentastomida*. Od nematodov lahko najdemo predstavnike filarid, *Onchocerca flexuosa* Wedl in *Setaria labiato-papillosa* Alessandrini. Skoraj redno najdemo v pljučih več vrst protostrongilidov in včasih tudi velike pljučne zajedavce, ki jih imenujemo *Dictyocaulus*. In končno, v zimskem času smo redno našli na tisoče trihostrongilidov. V treh primerih smo ugotovili tudi predstavnike iz družine Anoplocephalid, več metrov dolge trakulje.

Po našem mnenju si je tudi težko tolmačiti spomladanske invazije samo z invazijskimi ličinkami, ki so preživele zimo. Škoda je, da pisec ni navedel metode preiskave materiala.

Ne moremo se stranjati še s sledečo trditvijo. Avtor navaja, da je za širjenje zajedavskih bolezni najbolj nevarna poginula srnjad. Kar se trihostrongilidov tiče, trditev ni točna. Nove infestacije s trihostrongilidi so odvisne samo od klimatskih pogojev. Danes jo natančno poznano, kakor smo že spoznali, kolika količina padavin je potrebna pri točno določenih temperaturah, da se recimo lahko širi vrsta *Haemonchus contortus*. Tudi za ostale trihostrongilide so poznane vrednosti. Na temelju grafičnih prikazov, ki jih imenujemo bioklimatogrami, kakor tudi na temelju poznane biologije določenih zajedavcev, lahko danes uspešno izvršimo mnoge profilaktične mere pri nekaterih domačih živalih. Takšna mera je taktično zdravljenje celih čred ovac.

Pri poginuli divjadi vladajo v prebavilih anaerobni procesi. V uterusu samic trihostrongilidov je le majhno število takšnih jajčec, ki so že sposobna za embrioniranje in daljnji razvoj do invazijske ličinke. Poznano je, da ima jajčece v začetku samo eno ali nekaj blastomer, odvisno od vrste. Pri pasaži skozi prebavni kanal se zaradi temperature živali embrioniranje nadaljuje. J. T. Lucker, T. W. Cameron in G. Gackstaller so eksperimentalno dokazali, da je za daljnji razvoj ličinke v jajčecu potreben kisik. Po našem mišljenju v razpadajočem kadavru zaradi postmortalnih sprememb nežni trihostrongilidi propadejo. Poznano je, da v idealnih

pogojih potrebujejo trihostrongilidi, da se iz njihovega jajčeca razvije ličinka, štiri do šest dni, vrsta *Nematodirus* pa okrog mesec dni. Pri višjih temperaturah pa kadaver v takšnem času propade.

Ce sedaj pogledamo nekatere biološke lastnosti invazijskih ličink (geotropizem, tigmotaksija, vertikalna migracija, termotropizem, fototropizem in druge), vidimo, da invazijske ličinke odgovarjajo na določene dražljaje in stopnjo dražljaja iz svoje okolice. Reakcija na takšne dražljaje v okolici invazijskih ličink pa je bitno važna v epizootiologiji invazijskih bolezni.

Z gotovostjo lahko zaključimo, da poginula srnjad ni nevarna za širjenje trihostrongilidov.

Kar se tiče ostalih zajedavcev je poznano, kako se razvijajo. Po našem mišljenju so sveži kadavri nevarni za širjenje trakulj med divjimi in domačimi felidi in kanidi (mačje in pasje pleme).

Po našem mišljenju moramo kritično oceniti tudi trditev, da so zajedavci edini faktor, ki vrši pozitivno biološko selekcijo pri srnjadi.

Značaj našega podnebja, čredni nagon pri srnjadi in praktično povsod možna ekspozicija za invazijske bolezni, so v dolgi razvojni dobi privedli do tega, da je divjad pravzaprav v biološkem ravnotežju s svojimi zajedavci. Če pogledamo odpornost srnjadi zoper zajedavce in ocenimo poznani mehanizem takšne odpornosti (Protitelesa v humoralni obrambi, Stumberg, 1933, Stoll in Nelson; intradermalni test Hawkins in Cole), lahko takoj zaključimo, da se ravnotežje kaj hitro poruši. Slabo invadirana čreda lahko prav kmalu privede do akumulacije invazijskih ličink na določeni pašni površini, če so izpolnjeni pogoji, ki smo jih opisali. Pogubna je za divjad neprestana ekspozicija. Razen klimatskih pogojev, ki pogojujejo ekspozicijo, so za rušenje ravnotežja važni še sledeči faktorji: mladost in neodpornost podmladka, slaba izpaša, preveliko število živali na enoto površine, telesni napor, lakota, zima, brejost in še mnogi drugi. Pri hiperinvaziji mehanizem odpornosti popolnoma odpove. Organizem se ne more več boriti s svojimi zajedavci.

Le bežno še enkrat pogledajmo patogenezo trihostrongilidnih invazij. Mnogi trihostrongilidi se hranijo s krvjo svojega gostitelja. Povzročajo kronično vnetje prebavil in vrše intoksikacijo. Patološko anatomske spremembe najdemo lahko v sestavi telesnih tekočin, v določenih organih in celem organizmu. Pogosto najdemo masovne pogine, ki so bili opisani tudi pri nas. Ti pogini so zakonito v zvezi z letnimi časi in klimatskimi pogoji. Razen poginov so prav gotovo zmanjšane tudi produktivne in reproduktivne funkcije invadirane črede.

Tudi po rezultatih eksperimentalnega dela, ki so ga izvršili mnogi poznavavci epizootologije zajedavskih bolezni, je težko verjeti, da so

zajedavci edini selekcijski faktor in da svojo nepogrešljivo odbiro vršijo v biološko pozitivnem smislu (Leiper 1920, Morgan 1929, Schwartz, Imes Wright 1930, Mönnig 1930, Cameron 1934, Andrews 1936, Lucker 1936, Bonghton in Hardy, Griffith 1936, Taylor 1938, Rogers 1940, Swales 1940, Buckley 1940, Kauzal 1941, Shorb 1942, Kates 1943, Dinaburg 1945, Hawkins 1945, Loos, Rees in drugi).

Zaključek

1. Določili smo zajedavske vrste trihostrongilidov. Našli smo sledeče vrste:

a) *Haemonchus contortus*, *Ostertagia ostertagi*, *O. circumcincta*, *Trichostrongylus axei*.

b) *Trichostrongylus axei*, *T. colubriformis*, *T. capricola*, *T. retortaeformis*?, *Cooperia curticei*, *Nematodirus filicollis*, *N. spathiger*.

2. Na temelju števila zajedavcev pri preiskanih živalih smo mnjenja, da je v srednjem, vzhodnem in severnem delu Slovenije srnjad močno invadirana.

3. Preiskave so tudi v zimskem času odkrile večje število zajedavcev.

Lovska družina

(Nadaljevanje)

Na vprašanje glede *obstoja lovske družine* je uredništvo Lovca prejelo naslednje dopise, ki jih objavljamo:

Tone Ožbolt, Kočevje:

Intenzivno spremljam in sodelujem v delu LD in Lovske zveze Kočevje nad 10 let. V tem času vidim ogromen napredek v strokovnem, organizacijskem in upravnem kot tudi lovsko etičnem smislu. Naše LD so organizacijsko močne. Večina lovcev se intenzivno strokovno usposablja in napreduje. Ob pravilnem razumevanju samoupravljanja z lovišči in divjadjo hitro izginjajo preživeli ostanki samovolje in pustošenja lovišč. LD žive v dobri veri, da so na pravilni poti, čeprav gre tudi tu za posameznike, ki v lovstvu niso našli sami sebe in zato posplošujejo posamezne bolj ali manj upravičene primere in stališča kmetovalcev, ali kvarijo vzdušje nasproti LD. Vse koristne in plemenite izkušnje dosedanjega časa so nam dobrodošle in jih s pridom izvajamo. Seme, vsejano z zveznim zakonom 1947 in republiškim zakonom o lovu 1954, je padlo na rodovitna tla. Toda v marsičem se že kaže potreba po spremembah in dopolnitvah, saj je razvoj socialističnega lovstva v vsaki družini, ki stremi za napredkom, dosegel takšno raven, da so nekatera zakonska določila že zaostala.

V preteklem lovskem letu sem imel v lovskih organizacijah naše zveze nad 80 sestankov in posvetov. Vse leto tudi aktivno sodelujem v organih delavskega samoupravljanja podjetij in moram reči, da samoupravljanje v LD v ničemer ne zaostaja, v večini družin, ki jih poznam, celo prednjači, zlasti še, če upoštevam, da gre tu za ljudi iz najrazličnejših področij in poklicev, ki pa jih neločljivo združujejo in vežejo skupne ideje.

Lovske družine kočevske lovske zveze imajo 17 medvedjih krmišč, ki so razen nekaj izjem redno oskrbovana vse leto, nad 20 jelenjih krmišč,

14 krmišč za fazane, nad 20 remiz, 153 umetnih napajališč, nad 50 km lovskih steza, 22 visokih zaprtih in 220 odprtih visokih prež, da o drugim ne govorim. V tem so brez dvoma velike gospodarske investicije, za katere pa so bila porabljena komaj omembe vredna denarna sredstva lovskih organizacij; zato blagajne LD niso prazne, sredstva pa se pretežno uporabljajo za plačilo škode po divjadi in za krmljenje. Ob vsem tem z optimizmom gledam v prihodnost in menim, da je zdrava in močna LD najboljše in najcenejše oblika upravljanja lovišč, lov pa je v širšem smislu dostopen vsem, ki ga ljubijo.

Tone Črnač, Mokronog:

Osnovna lovska organizacija naj bi bila LD, ker se je ta sistem pokazal v praksi kot najboljši in najbolj napreden v našem socialističnem lovskem gospodarstvu. Če kje v lovskih organizacijah ne gre po socialističnih načelih, kar pa ne moremo poplošiti, potem so vzroki globlji, ki pa bodo s časom izginili (npr. vpliv bivših zakupnikov — vaških kulakov). Zato tu ne pride do polnega izraza kolektivno upravljanje z zaupanim loviščem. Enako se dogaja v nekaterih naših manjših podjetjih.

Z odvzemom lovišč LD bi napravili ogromno krivico članstvu, ki je mnogo žrtvovalo za njihovo ureditev.

Nekatera lovišča, kot na primer pohorski, kočevski in snežniški gozdovi, pa naj bi se dodelili v upravljanje tudi gospodarskim organizacijam ali samostojnim zavodom, katerih dejavnost je tudi lovstvo.

Janko Klemen, Maribor:

Brez pridržkov lahko trdim, da velika večina lovcev našega področja zagovarja obstoj LD. Naziv osnovne lovske organizacije pri vsej zadevi ni toliko важен, ker bo ime »lovska družina« v določenih pogojih sprostite in povečanja članstva preozko ter bo mogoče boljši naziv »lovsko društvo«. Bolj važni so osnovni pogoji lovstva, ki narekujejo potrebo po obstoju osnovnih lovskih organizacij.

Lovske družine s svojimi lovišči zavzemajo večji del površin naše republike, ne glede na to, kakšne pogoje imajo za gojitev divjadi. Zato pa bogatejša področja pomagajo revnejšim s skupnimi skladi. Gospodarske organizacije in drugi, ki žele pridobiti lovne površine na račun ukinjenih lovskih družin, pa so zainteresirani samo za boljša in donosnejša lovišča (Obdravsko polje, Pomurje), medtem ko vprašanje slabših lovišč (Slov. gorice, Haloze) puščajo ob strani.

Na splošno je lov v naših krajih gospodarsko nerentabilen. Rentabilnost, ki jo v zadnjem času dosegajo nekatera lovišča, je največ pripisati lovskemu turizmu. Vsa ostala lovišča pa žive od dela in truda, ki ga vanje brezplačno vlagajo člani LD. Gojitvena lovišča naj ostanejo samo tam, kjer je za ohranitev staleža divjadi potrebno enotno upravljanje na večjem teritoriju, vse ostale lovne površine pa naj ostanejo v upravljanju lovsko-športne organizacije.

Lovske družine so po vojni prevzele prazna lovišča. Njim gre zasluga, da sega danes sloves naših lovišč daleč preko meja naše domovine. Lovske družine so skrbele za napredek in dvig staleža divjadi v gospodarsko najtežjih pogojih in so to

Gonjači v lovišču LD Križevci

Foto P. Adamič

pripravljene tudi v bodoče. V lovsko športno udejstvovanje je vključen razmeroma širok krog državljanov, ki si lov štejejo za svojo državljansko pravico. Tega širokega kroga ni mogoče postaviti z eno potezo ob stran in jim njihovo rekreacijsko športno udejstvovanje onemogočiti. Plačano upravljanje in gospodarjenje v lovišču je tako drago, da lov povprečnemu našemu državljanu v večini lovišč ne bi mogel biti dostopen. Člani lovske organizacije se zavedajo, da je lovstvo pri nas doseglo tak razvoj, da skupnost upravičeno pričakuje od njega tudi določene koristi. S številkami pa lahko dokažem, da bo imela skupnost več koristi od 25 % tujcem odstopljenega odstrela v tem letu na področju mariborske lovske zveze — ne da bi skupnost v lovišča investirala en dinar — kot pa bi jih imela od 80 milijonov, ki jih je hotela na tem področju investirati v lovstvo gospodarska organizacija.

Franc Golavšek, Vransko:

Že takoj po vojni so se začele na območju naše republike formirati lovske družine, ki naj bi prevzele v upravo izropana lovišča kot zapuščino prejšnjih lovskih sistemov in vojne.

Lahko trdimo, da so LD prve združitve, pri katerih smo že takrat lahko govorili o družbenem samoupravljanju. Toda lovci nismo znali tega družbenega samoupravljanja javno tako pokazati, kot pozneje podjetja, ki so prešla v to faza razvoja. Upravni organ LD je upravni odbor, ki naj bi vodil vse poslovanje. Praktično pa je danes upravni odbor samo izvršni organ družinskih posvetov, ki usmerjajo delo družine. Vsi funkcionarji v družini od predsednika do kinologa samo izvršujejo sklepe družinskih posvetov, ki so iz dneva v dan kvalitetnejši.

Ogromen trud, ki so ga družine vložile v lovišča za razvoj in napredek lovstva, je skoraj nemogoče popisati. Zanimivi bi bili statistični podatki o porastu staleža divjadi v povojnih letih, kar je vsekakor v veliki meri zaslug članov lovskih družin.

Družina je samostojen samoupravni organ, ki razpolaga s sredstvi lovišča. Odnos do skupne lastnine, divjadi, je pri večini lovcev danes takšen, da ne pomisli več na prisvajanje plena brez plačila. Družina, ki lovišče upravlja, ve, kaj je v lovišče vložila, zna ceniti delo, ki je bilo opravljeno, zna ceniti divjad in zna tudi obrniti sredstva v prid lovišču in divjadi. Novi lovski zakon bo prav gotovo potrdil uspeh lovskih družin in bo dal družinam možnost za nadaljnje družbeno upravljanje na območju njihovih lovišč.

Ivan Medič, Murska Sobota:

V razpravah glede bodočnosti lovstva nikakor ni možno in dopustno prezreti ali negirati obstoječega stanja. Sedanja lovska organizacija kot celota, vzeta v republiškem merilu, ima toliko pozitivnih lastnosti, da bi vsako eksperimentiranje s povsem novimi oblikami resno ogrožalo že dosežene rezultate. Čer se ukvarjajo s kmetijstvom kmetijci, z gozdarstvom gozdarji, potem je tudi povsem razumljivo, da naj se z lovom ukvarjajo lovci. Lovišča že 15 let upravljajo lovske družine. Da je upravljanje lovišč po LD doseglo uspeh, ne more nihče zanikati. Dokaz za to je naseljenost lovišč z divjadjo. S povečanjem staleža divjadi je lovstvo v nekaterih predelih dobilo tudi gospodarski pomen. Prav to pa je najbrž povod, da posamezniki — vsekakor ne lovci — žele priti do lovišč, kar naj bi bilo po njihovem gledanju gospodarsko.

Na ta način lahko že v nekaj letih uničijo, kar je bilo do sedaj narejenega z velikim trudom. Vsaka sprememba v smeri želja takih »gospodarsstvenikov« bi bila tudi negiranje družbenega upravljanja, torej korak nazaj. Gospodarsko rentabilnost lovišč lahko zagotove edino lovske družine, kajti z neplačanim delom članov je to možno doseči.

Današnjemu družbenemu razvoju in morali so povsem tuje tudi težnje nelovskih gospodarskih organizacij po prevzemu najboljših lovišč. Lovišča vsekakor spadajo v upravljanje lovske organizacije, prvenstveno lovskim družinam. Kjer pa ni lovske družine, ali kjer obstoječa lovska družina ne bi bila v stanju dati jamstva za pravično in uspešno upravljanje, naj dobi lovišče v upravljanje višja lovska organizacija.

Franc Ivančič, Celje:

Lovci, ki so do danes veliko prispevali za krepitev slovenskega lovstva nasploh, so absolutno za obstoj sedanje organizacijske oblike lovstva in zanje to vprašanje skoraj ne bi bilo potrebno. Toda ta razprava naj bi to mišljenje še utrdila, posebno pri lovcih, ki se niso do danes tesno vživel v vrstah LD. Naša osnovna lovska organizacija, LD, je kalila lovce v vsej povojni dobi v organizacijskem, vzgojnem, strokovnem in gospodarskem pogledu. Prekalila je lovske vrste za nesebično delo v lastnem družinskem okviru, ter v okviru okrajev in republike. Lovci so v LD in preko njih nesebično trošili svoje organizacijske, strokovne, gospodarske in fizične moči, premnogokrat pa tudi lastna finančna sredstva za reševanje raznih lovsko-gospodarskih problemov. Da je v teh vrstah storjeno ogromno delo in da so doseženi veliki uspehi, nam kažejo številke iz lovske statistike v razdobju od 1945 do 1963. Pri doseženih uspehih pa ne smemo gledati samo staleža divjadi, temveč je treba tudi oceniti vsa osnovna sredstva in druge investicije, ki so bile vložene v lovsko gospodarstvo. Pri tem mislimo predvsem na številne lovske domove, koč, preže, steze, strelišča in razne druge naprave. Veliko je bilo vloženega truda tudi za strokovno vzgojo članstva in za usposabljanje lovcev kot družbenih upravljalcev. Poleg tega pa so člani LD vložili v lovišča tudi ogromno fizičnega dela, saj jih dnevno srečujemo kot čuvaje na obhodih po loviščih, vodnike domačih in tujih lovskih turistov, nosače raznega materiala, reševalce divjadi v hudih zimskih dneh itd. Vsa ta dela so izvrševali tudi v prvih povojnih letih, ko je zaradi gojitve puška počivala. Vsi navedeni uspehi so bili doseženi z lastnimi silami in sredstvi. Pri vsem tem gre v prvi vrsti zaslugi dobri osnovni lovski organizaciji, lovski družini. Če ne bi bilo takih družin, bi morali za vse, kar je v lovstvu izvršenega, vložiti ogromna družbena sredstva. Spričo vsega tega se pa danes še sprašujemo, ali naj lovska družina ostane ali ne!? Izkušnje, ki jih imamo pri raznih drugih društvenih in gospodarskih organizacijah nam kažejo, da ne gre odpravljati tega, kar je dobro in preizkušeno. Lovsko družino kot osnovno lovsko organizacijo je treba še naprej obdržati, jo krepiti in usposabljati za nove naloge, ki jih pred njo postavlja napredno lovstvo in naša socialistična skupnost.

Če bi odvzeli lovišča lovskim družinam, bi pri tem tvegali zaupanje večine naših lovcev in stvari bi se znale zasukati v škodo lovskemu gospodarstvu in v breme naše družbene skupnosti.

Vse, kar sem navedel, so pozitivne strani LD, obstajajo pa seveda tudi negativne, o katerih nimam namena na tem mestu na široko razpravljati. Težave se pojavljajo predvsem v manjših družinah,

kjer naseljuje njihova lovišča le nekaj vrst malo-številne divjadi. Taka majhna lovišča upravljajo v večini primerov tudi številčno in kadrovsko šibke LD. V teh primerih je skoraj nujno, da najdemo možnost za združitve s sosednjimi LD, zaradi ustvaritve boljših organizacijskih pogojev dela in boljšega gospodarjenja v loviščih.

Strah pred določilom lovskega zokona o obvezni čuvajski službi v vsakem lovišču pa ne bi smel biti razlog za združevanje finančno šibkih LD. Treba je zadevo urediti tako, da si bodo družine lahko med seboj pomagale. V vsakem primeru bodo LD iskale pri namestitvi čuvajev ekonomski račun. Če pa naj bi čuvaj stal lovsko organizacijo letno toliko, kolikor je vreden osnovni stalež divjadi, potem zanj samo hvala lepa. Taka namestitev ne koristi niti LD, še manj pa naši družbi. Delo, ki naj bi ga tak čuvaj opravljal, uspešno opravijo lahko lovci sami in mnogokrat zanesljiveje in kvalitetneje kot čuvaj.

Plačevanje povzročene škode po zaščiteni in nezaščiteni divjadi ni bilo do danes nikdar razlog za ukinitve LD in ni predstavljalo nerešljivega problema, izvzemši nekaj vroče krvi pri sprejemanju proračunov Lovske zveze Slovenije. Če to do danes ni bil problem, zakaj naj bi danes nastal? Na področjih, kjer ta divjad živi in dela škodo, naj najdejo področne LZ in njihove družine skupen jezik za ugodno rešitev takih in podobnih vprašanj.

Na doseženih uspehih je slovensko lovstvo zaslovelo širom po SFRJ in tudi v zamejstvu. Če bi pa poskušali z nečem novim, se zastavlja vprašanje, ali bi se čez 10 let lahko ponašali tudi s tem. Ne smemo pozabiti, da danes gospodarji v naših loviščih preko 11 500 lovec in da je od 423 LD najmanj 80 do 90 % takih, ki so sposobne in vredne zaupanja naše družbene skupnosti.

Prepričan sem, da sem s tem svojim skromnim prispevkom izrazil mišljenje večine naših lovec, ki v vsej povojni dobi nesebično delajo za korist našega lovstva ter naše družbene skupnosti.

(Se nadaljuje)

Več za zaščito divjadi

Ivan Sovre — Zmago

Za ljubitelja narave — zlasti še za lovca — ni večjega užitka, če se na svojih obhodih pogosto srečuje z divjadjo. Tistemu, ki je živo povezan s svojo lovsko organizacijo, bo v takih primerih zrasel ponos, da je član družine, ki ima bogato lovišče. Mi smo podvrženi — včasih že kar podzavestno — temu, da z lepimi, pohvalnimi besedami ščitimo to, kar spada in krog naše družine. To je lepo in plemenito, to je znak zvesti, da pripadamo kolektivu, ki dobro gospodari, kolektivu, v katerem si prizadevajo vsi od prvega do zadnjega.

Pa naj bo lovišče še tako urejeno, smo včasih nemočni. Zima, kakršna je bila lani, je neizprosno posegla po vsem, kar krasi, kar daje naši lepi naravi še lepši videz.

Ko sem pred leti hodil po lovišču, ni bilo dneva, da ne bi naletel na divjad. Zlasti s srnjadjo so bila naša lovišča izredno bogata. Tudi zajcev, fazanov in jerebic je bilo kar lepo število. Ko pa sem letošnjo pomlad obhodil lovišča — v treh mesecih sem bil v raznih predelih kar dvajsetkrat — pa

sem se vračal domov otožen. V mojo notranjost se je namesto doživetij vrinila praznota. Samo trikrat sem bil tako srečen, da sem vsaj bežno opazoval divjad. Srnjadi je zelo malo, zlasti srnjakov. Na verveco sploh nisem naletel, čeprav je bilo pred leti teh srčkanih živalic zelo veliko, bodisi v nižjih ali pa v planinskih predelih. Brez puške sem hodil, s sabo sem nosil fotoaparāt, žal pa nisem uspel ovekovečiti niti enega samega doživetja.

Vsega pa vendar ni kriva zima. Vsaj za naše lovišče je še mnogo drugih činiteljev, ki postopoma vplivajo na absolutno zmanjševanje staleža. Odkar se ne strupe lisice, je vse preveč teh sanitarnih higienikov. Klatečih se psov se ne zmanjka, saj so naša lovišča na gosto preprežena z naselji in zaselki, od koder se nabira ta nadloga za lovišča. To velja tudi za klateče se mačke. Po uspehih akcijah pri nas ne more biti oddiha.

Lahko smo na primer v minuli sezoni poskrbeli tridesetim klatežem »večna lovišča«, pa jih to zimo na delu ne bo nič manj. Človek dobi občutek, da se množe kakor mrčes. V gozdovih je iz leta v leto bolj živo. Na mnogih krajih se na veliko izsekuje, grade se gozdne poti, nabiralec gozdnih sadežev je iz leta v leto več. Kolikor divjadi je ubežalo hudi zimi, išče predele, v katerih ni stalnega vznemirjanja.

Naš kolektiv LD Trbovlje si prizadeva in trudi, žal pa je v mnogočem nemočen. Lovna površina je zelo majhna, toda še ta je prenaseljena. Trušč, ki ga prinaša silovit in nagel razvoj tehnike in industrializacije, se vzpenja vse više, in širi ter krči še zadnje predele, v katerih je divjad našla mirno zatočišče. Ljudje sami v prostem času trumoma beže iz tega trušča v objem gozdov. Le težko bi se še našel predel, ki ni bil od pomladi pa vse poletje izpostavljen lomastenju in kričanju »turistov, ki iščejo miru in lepote«. Žal jih je mnogo, ki oboje preganjajo.

Sicer je res, da se srnjad in fazan prilagodi vedno večjemu vznemirjanju. Toda spričo tega je ta divjad še tembolj potrebna naše zaščite, kajti — preprosto povedano — ta postaja naivna, čuti se varno povsod. Moje mišljenje je, da bi bilo potrebno nekatere predele — izmenoma absolutno zaščititi s celotnim lovopustom. Če je narava sama poskrbela za že pretirano selekcijo, moramo gojitev s puško opustiti. V teh predelih bi se že v enem letu to mnogo poznalo. Naša LD je lani poskrbela za osvežitve krvi pri zajcih. To bi bilo treba postopoma storiti v vseh predelih. Žal pa je težko dobiti živo divjad in na voljo ni toliko finančnih sredstev. Kaj napravijo klateči se psi, mačke in roparice — zlasti srake, sem imel priložnost videti ne samo v našem lovišču.

Povsem zdrava, dorasla srna postane žrtev vztrajnega psa. Dostikrat prezremo dejstvo, da imamo tudi v lastnih družinah take vztrajneže, ki ne odnehajo v gonji srnjadi...

Še dobro se spominjam oktobrske nedelje ob otvoritvi lova na zajce v predelu Ostri vrh. Kmalu po pričetku lova smo zaslišali oster glas gonika ter opazili, da goni v smer Partizanskega vrha. Bil je istrski gonik — morda iz sosednje družine. Glas se je v daljavi zgubil čez vrh 985 m. Čez pol ure smo spet zaslišali gonjo, ki je šla v dolino in nazaj proti Partizanskemu vrhu. To se je ponovilo tri ali štirikrat. Okoli desete ure se je gonja z naglico bližala in kmalu zatem je pribežala na stojišče k Zdravku Jagru srna. V smrtnem strahu se je zatekla k njemu, mu položila glavo na kolena in vsa iznemogla s penami na gobčku v nekaj minutah izdihnila. Pes, ki je zasluhlil našo bližino je pobegnil, sicer bi ga bili brez pomislekov sodili. To se je

godilo v času, ko srnjad lahko v celoti izkoristi svojo hitrost na begu. Kaj pa v zimskem času, v snegu, v brejosti?!

Prav tako ni ubežala srna velikemu volčjaku v predelu Gabersko. Ko je naš član Tine Račič sredi zimske noči zaslišal pretresljive smrtno krike srne, je dobesečno planil iz hiše. Toda našel je samo raztrgano srnico — volčjak, ki so ga videli sosedje, pa je strelu ubežal. Tudi Rudel Mlakar je minulo zimo posredoval, da ni upehane srne doletela mučna smrt, ko je še pravi čas poslal kroglo v pleča volčjaku.

Ko sem bil spomladi pri svojih starših v Hrastniku, me je poklical sin, da grem gledat, kako se na Groblji pretepata zajca. Takoj sem zaslutil nekaj drugega in tekem sem tja, kolikor so mi dale noge. Toda še preden sem bil na kraju, je tigrast maček ubežal v pšenico. V travi sem našel pokončanega zajca — samico, težko okoli 2 kg. Ugotovil sem, da je imela mladiče, kar je bilo videti po seskih in mleku v njih.

Drzni so ti in taki roparji in če jih je preveč je »selekcija« v naravi brez našega posega prevelika in zgolj naključje odloča o biti ali ne biti.

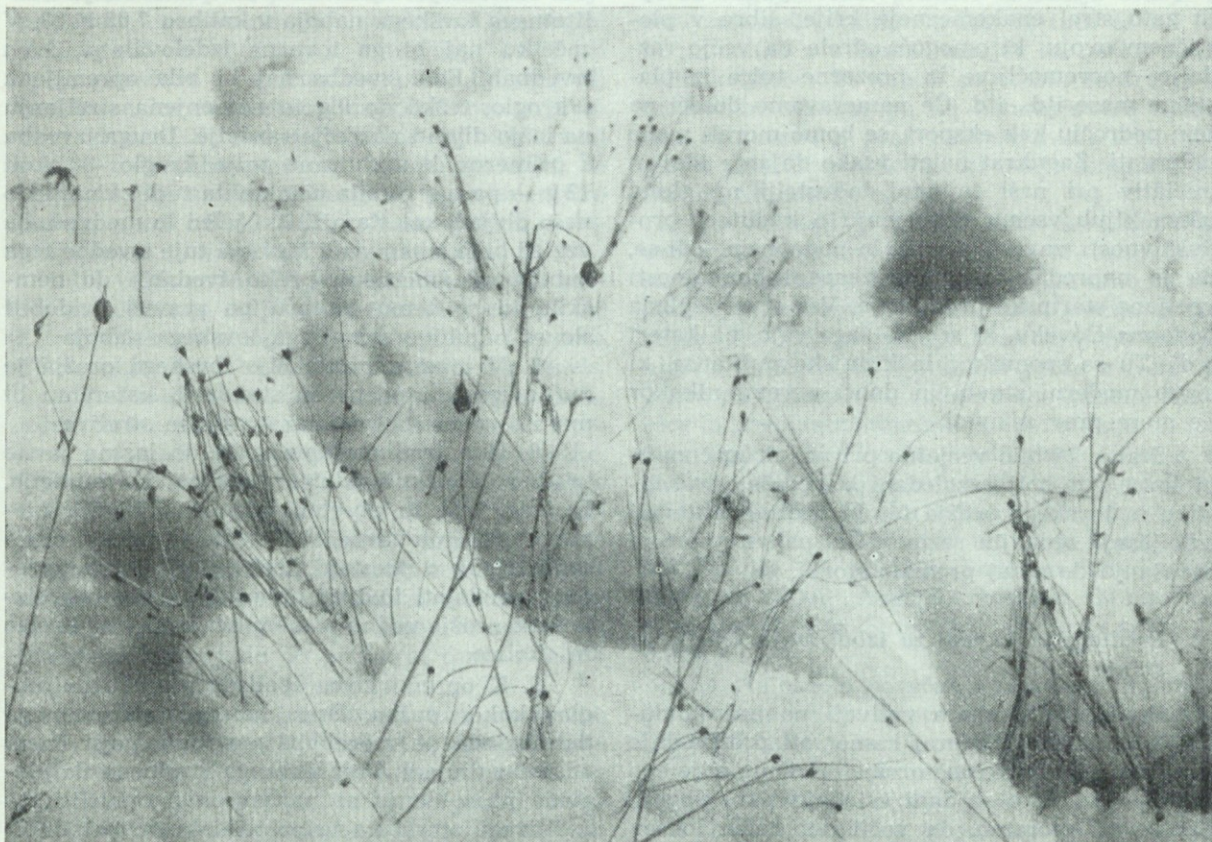
Letošnjo pomlad sem imel na posestvu KZ Brestanica priložnost videti, kakšno škodo povzročajo naši pernat divjadi srake in vrane. V dveh mesecih košnje na površini 40 ha je bilo odkritih 27 fazanjih in dvoje jerebičjih gnezd. V vseh je bilo 341 jajc. Pri košnji se je v celoti uničilo le eno gnezdo z 11 jajci in kolkjo, medtem ko se je pri ostalih podrobilo le po nekaj jajčk, vsega 72. Pri tem kolkje niso

bile — vsaj tako smo ugotovili — poškodovane. Tako je ostalo 258 jajčk. Večina jih je bila zaležana že čez polovico. Vsakokratno odkritje gnezda so mi kosci takoj sporočili. Vsakega sem ogradil z vejicami ali pa smo ga obkosili tako, da smo pustili 1 m² trave ali detelje. Ko pa so se kosci umaknili, so stopile na delo srake. Odkrivale so gnezdo za gnezdom in jih praznile. Na treh krajih sem opazil, da so se fazanke vrnile in še ves dan čepele na praznih gnezdih. Besen sem bil, ko sem ugotovil, da vse moje prizadevanje nima nobenega uspeha. Kar ni uničila košnja — to še ni bilo tako katastrofalno — so uničile srake. Eno napako sem storil sam. Ko sem kasneje razmišljal, kako da sraka tako hitro odkrije tudi zamaskirano gnezdo, sem prišel do tega, da bi moral razbita jajčka skrbno skriti, ne pa puščati v neposredni bližini gnezda.

V tem predelu je bilo v resnici ogromno srak. S pomočjo fantov sem v enem dopoldnevu uničil šest sračjih gnezd s 33 mladčji. V zimskem času bi zelo uspela akcija s strupljenjem. Prepričan sem, da bi kljub uničevalnemu dejstvu košnje — seveda treba se je poprej s kosci dogovoriti — ohranilo lepo število gnezd. Srake, ki prav v tistem času, ko fazanke še vale, že izležejo, povečajo število lačnih kljunov in je tako zaščita poljske divjadi docela onemogočena.

Na široko bi se lahko razpisali o značilnih primerih, ki govore, zakaj se redči bogastvo divjadi v nekaterih loviščih. Teže pa je najti besede, ki bi govorile o razveseljivih posebnostih naših uspehov, čeprav si jih nadvse želimo.

Vsekakor pa je potrebno zaščititi naše divjadi posvetiti še več skrbi, še večjo pozornost.

Zimska paša gamsov

Foto P. Adamič

Uporabnost lovskega orožja in streliva v lovstvu

(Nadaljevanje in konec)

Glede nabojev in pušk za šibre je stanje podobno. Puške šibrenice izdeluje puškarna v Kranju in tudi tovarna Crvena zastava v Krugujevcu. Te puške v splošnem še kar zadovoljujejo, čeprav bi bile možne na njih različne izboljšave. S tem mislimo predvsem na izboljšave sistema in materiala, iz katerega je izdelan, na izboljšavo kvalitete jekla cevi, na kromane notranjosti cevi ipd.

Če pa pregledamo, kaj je že doseženo na polju nabojev za šibre, šele vidimo, kako nas je čas prehitel. Pri nas izdelujemo naboje za šibre, kot so jih izdelovali še pred vojno, medtem ko je drugod prav pri nabojih za šibre izvedenih toliko izboljšav, da bi jih skoraj ne mogli naštet. Omenimo naj le zvezdasto zaporo vrhu tulca, ki da enakomernejši raztros; plastične čepe v obliki črke H, ki mnogo bolje tesnijo kot dosedanji standardni čepi; ponikljane šibre, ki se pri strelu na poti skozi cev manj deformirajo in zato strel enakomerneje krije; šibre v plastičnem ovoju, ki omogoča strele na večjo razdaljo; nepremočljive in prozorne tulce iz plastične mase itd., itd. Če nameravamo doseči na tem področju kak eksport, se bomo morali resno pobrigati. Zaenkrat naleti vsako dajanje idej in iniciativ pri naši tovrstni industriji na gluha ušesa kljub vsemu govorjenju o kvaliteti, produktivnosti, zavesti, izvozu in podobnem. Zdi se, da je napredek v napoto zaspani komodnosti vpeljane starinske produkcije. Vsa stvar izgleda podobna človeku, ki si sam žaga vejo, na kateri sedi. Tu se spomnimo le kranjske puškarne, ki kljub moderni stavbi in dobri opreми nikakor ne more prav zaživeti.

Stanje bi bilo verjetno pri nas drugačno, če bi lovci bili bolj razgledani v vprašanih balistike in lovskega orožja ter bi enotno zahtevali izboljšanje sedanjih razmer. Žal pa smo po tem vprašanju do sedaj premalo storili.

Predlogi in ukrepi za izboljšanje sedanjega stanja

Predvsem moramo vplivati na našo industrijo, da se naj čimprej resno loti proizvodnje kvalitetnega lovskega orožja in municije po znosni ceni. Zato so dani vsi objektivni pogoji. Upoštevati moramo, da večji del naših lovcev nima za nabavo dragega inozemskega orožja ne sredstev in ne zvez ter da bo osnovni problem

opreme večine lovcev lahko rešila le domača industrija. Ravno zato moramo poskusiti sledeče:

1. Doseči, da bodo cevi naše produkcije v kal. 8×57 IS dostopne našim puškarskim delavnicam, da bi z njimi lahko nadomeščale izrabljene cevi na številnih že predelanih Mauser lovskih puškah kot tudi izdelovale nove puške.

2. Prav tako doseči proizvodnjo cevi kalibra $7,62 \times 63$, ki bi z njimi naše puškarne v kombinaciji z Mauser sistemom lahko izdelovale za naše lovske razmere naravnost idealno risanico, primerno za lov na vso našo veliko divjad, od srnjaka do medveda.

3. Izpopolniti in dvigniti moramo proizvodnjo domačih šibrenic.

4. Tovarna Crvena zastava bi lahko izdelala malokalibrske puške, podobne tistim, ki jih izdeluje za strelski šport, prirejene lovskim potrebam. Predvsem bi morale biti lažje in imeti magacin za 5 nabojev.

5. V zvezi s produkcijo cevi 8×57 IS in razširjenostjo tega kalibra pri nas je treba brezpogojno doseči izboljšavo naboja 8×57 IS, tako glede njegovih balističnih lastnosti kot glede konstrukcije krogle. Samo na ta način bo ta naš naboj postal primeren tudi za zanesljiv strel na večje razdalje in na težjo divjad. Takega bomo lahko tudi izvažali, sedanjega pa ne smemo pustiti čez mejo.

6. Nadaljevati bi morali s proizvodnjo kvalitetnega lovskega naboja v kalibru $7,62 \times 63$. V začetku naj bi ga tovarna izdelovala v dveh izvedbah. Ena izvedba naj bi bila opremljena s kroglo, težko do 9 g in namenjena streljanju na lažjo divjad na večje razdalje. Druga izvedba s primerno konstruirano težjo kroglo — okoli 12 g — pa naj bi bila učinkovita tudi za najtežjo našo divjad, kot sta nižinski jelen in medved. Za vzgled bi si lahko vzeli številne tuje izvedbe tega naboja od ameriških preko švedskih do nemških, ki so temu kalibru po pravici pridobili sloves najuniverzalnejšega lovskega naboja.

7. V zvezi s produkcijo lovskega orožja je nujno izdelati primeren standard, kateremu bi moralo zadostiti izdelano orožje in strelivo.

8. Čim prej moramo priti do lastne javne uradne preizkuševalnice orožja in municije. Drugod vrše to posebni oddelki državnih merilno tehničnih zavodov. Orožje, ki nima predpisanih žigov o prestani preizkušnji, je prepovedano prodajati in tudi uporabljati, ker nepreizkušeno orožje vedno pomeni nevarnost za strelca in okolico.

9. K opreми lovca spada prav tako daljnogled kakor puška. Brez dobrega opazovalnega daljnogleda ne more biti govora o gojitvenem odstrelu divjadi, brez dobrega strelnega daljnogleda pa si danes ne moremo več zamisliti zanesljivega strela na večjo razdaljo in pri slabši svetlobi. Kar zadeva daljnoglede, so naši lovci z njimi še slabše oskrbljeni kot z orožjem. Zato

Lovčev dom

Foto P. Adamič

moramo doseči tudi produkcijo kvalitetnih daljnogledov, opazovalnih kot strelnih. Opazovalni daljnogledi za lov morajo biti vsaj 7×50 ali večje povečave in močno svetlobni. Daljnogledi 6×30 za lov niso uporabni, zlasti pri gojitvenem odstrelu. Strelni daljnogledi naj bi bili vsaj 4×36 z dvojnimi pomikom merilnega križa. Še boljši bi bili strelni daljnogledi s spremenljivo povečavo od 1,5 do 7-krat. Naša optična industrija bi to proizvodnjo zlahka zmogla.

10. Organizirati bi morali industrijski servis za popravilo daljnogledov in za prevleko leč z antirefleksno oblogo (modra optika). Tovarna TOS v Ljubljani bi zlahka prevzela tak servis.

11. Doseči bi morali znižanje ali sploh ukinitve carine za kvalitetno lovsko orožje in strelivo kot tudi za optične lovske pripomočke. Carina na lovsko orožje in strelivo ne daje državi kaj prida, pač pa divjad, ki je s tem orožjem in strelivom uplenjena, prinaša državi znatna devizna sredstva. Domača industrija lovskega orožja in streliva ne bi zaradi tega prav nič trpela, saj bi imela — kolikor bi izdelovala kvalitetne proizvode po primerni ceni — kljub temu več kot dovolj odjemalcev.

12. Potrebno bi bilo uvesti tudi strokovno kontrolo naročil orožja, streliva in optičnih pripomočkov, ki jih nabavljamo za dragocene in skopo odmerjene devize, da bi preprečili trošenje sredstev za neprimerne stvari. Za isto ali neznatno višjo ceno bi lahko dobivali bistveno boljše strelivo — kot smo to že prej omenili. Ne

bi se dogajali tudi primeri uvažanja orožja in cevi zastarelih kalibrov. Čas bi tudi že bil, da bi prenehali z uvozom nabojev za puške zastarelih kalibrov. Ti naboji so včasih še dražji od modernih, nikakor pa ne ustrezajo več sodobnim zahtevam. S prenehanjem uvoza teh nabojev bi prisilili tudi lovce, ki imajo zastarele puške, da jih končno opuste.

13. Poiskati bi morali tudi nove možnosti uvoza lovskega orožja in streliva iz raznih industrijsko razvitih držav. Naš uvoz je ravno na tem področju vse preveč navezan na Nemčijo in Avstrijo. Pri nas je nekako vkoreninjeno mišljenje, da je najboljša le ona, kar pride iz Nemčije. Temu pa v resnici ni vedno tako. Odlične šibrenice in prvovrstno strelivo zanje izdeluje na primer Italija. Vse vrste kvalitetnega orožja in streliva ČSR, ki se s svojimi proizvodi uveljavlja celo v Nemčiji. Finska izdeluje šibrenice in odlične risanice s kvalitetno municijo zanje, ki je pol cenejša od nemške. Podobno lahko navedemo za ZDA, Anglijo, Švedsko, Madžarsko, Francijo, Belgijo, Švico itd., obeta pa se še Japonska.

14. Na osnovi povečanja možnosti za nabavo primerne orožja in streliva bi morali neusmiljeno izločiti vse rabljeno in zastarelo orožje, ki ne izpolnjuje več osnovnih zahtev, kakor treba. Pregled lovskega orožja glede izrabljenosti že vrši ljudska milica, a bi jih morali še poostri in razširiti. Nujno bi bilo preveriti tudi točnost pušk in natančnost streliva. Vse risanice z iz-

rabljenimi cevmi, ki ne dosežejo pri 5 strelh vseh zadetkov vsaj v krog 10 cm na 100 m, je nujno izločiti iz lovske uporabe. Uporabljanje puške z večjim raztrosom za streljanje na divjad je nelovsko.

15. Uvesti moramo preizkušnjo strelskih sposobnosti vseh lovcev vsaj enkrat letno in sicer v krogu lovske družine. Vsaka lovska družina naj bi zato po možnosti v sodelovanju s strelsko družino organizirala improvizirano strelišče na primernem kraju, ki bi zagotavljal varnost. To strelišče naj omogoča streljanje vsaj na odmerjenih 100 m in naj bo opremljeno z mizo za pristreljevanje pušk. Lovcu, ki ne bi dosegel zadovoljivih zadetkov z risanico in šibrami pri vsakoletni preizkušnji, bi morali prepovedati izvajanje lova, dokler ne bi izboljšal svoje opreme ali izpopolnil svojih sposobnosti ter to tudi praktično dokazal. Organizacija tekmovalanj v družinah in med družinami bi interes za izpopolnjevanje še povečala.

16. Vsak lovski gost, tako v družinskem kot v gojitvenem lovišču, bi moral pred lovom dokazati ustreznost svoje puške in svojo strelsko veščino z nekaj strelji v tarčo. Pred vsakim skupnim lovom bi vodja lova moral izvršiti kratko kontrolo orožja in streliva. Lovcu, ki ne bi imel primerne orožja ali streliva, bi vodja lova lahko ali sploh prepovedal udeležbo na lovu, ali pa mu dovolil streljati le na divjad tiste vrste, kateri njegovo strelivo in orožje ustrežata. Tako bi onemogočili streljanje po jelenjadi in prašičih z vojaško municijo in uporabo kalibrov oz. nabojev premajhne moči.

17. Na lovskih izpitih bi razen preizkušnje teoretičnega znanja iz področja lovske balistike morali uvesti tudi preizkus praktičnega kandidatovega znanja, s puško v roki na strelišču. S kroglo naj bi kandidat streljal na 100 m 5 strellov v stoječo tarčo in na 50 m 5 strellov na premično tarčo velikosti prašiča. S šibrami bi moral streljati na umetne golobe. Edino tako lahko preprečimo mladim lovcem, da se ne bi učili streljati na živi divjadi in živalih sploh. Divjadi bi prihranili muke, našemu lovstvu pa izgube, tako materialno kakor moralno. Če ima to kdorkoli za pretiravanje, ga spomnimo le na šoferske izpite. Tam ne zahtevajo le nekaj lepih besed o avtomobilu in vožnji, temveč predvsem temeljito praktično obvladovanje vozila. Menimo, da ni utemeljenih razlogov, da bi bilo v lovstvu drugače.

18. Kljub velikemu zanimanju lovcev za vprašanje lovske opreme in balistike zija v naši lovski literaturi in prosveti prav tu velika vrzel. Izpolnila bi jo lahko le strokovno in objektivno napisana knjiga o dognanjih, ki jih je lovska balistika dosegla v zadnjih nekaj letih. Inž. Avčin bo do jeseni končal pisanje lovske balistične knjige, ki bo zajela vse tehnične dosežke zadnjih let kot tudi bicloška spoznanja v zvezi z delovanjem modernih krogel. S tem bo tudi ta vrzel izpolnjena in našim lovcem dana priložnost, da pridobe ali izpopolnijo svoje znanje s knjigo v slovenskem jeziku.

19. Slovenski lovci dalje občutno pogrešajo dobro, moderno opremljeno servisno puškarsko delavnico. V sedanji delavnici Lovske zadrage ni niti enega preciznega obdelovalnega stroja. Tudi taka delavnica je naloga, ki žal še čaka na uresničitev.

Naloga, ki stoji pred našim lovstvom, če želimo izboljšati nezadovoljivo stanje na področju lovskega orožja in streliva, ni majhna. Navedenega programa, ki nakazuje pot k izboljšanju dosedanjega stanja, najbrž ne bo mogoče izpolniti kar takoj. Prav gotovo pa ga bomo zmogli, saj so objektivni pogoji za to dani, če se vsi lovski krogi resno zavzamejo za njegovo izvršitev.

Pripomba: Firma RWS opušča sedaj tradicionalni »delni plašč z okroglo glavico« pri svojih kroglih. Uvaja novi H-plašč s ca. 60 % mase v zadnjem delu krogle namesto prejšnjih 40 %, zaradi zanesljivejšega izstrelka. Opušča tudi plavno jeklo za krogelne plašče in uvaža po ameriškem vzorcu mehkejši, a bolj žilavi tombak. Te spremembe se sedaj uvajajo v vse naboje 7 × 64 ozir. 7 × 65 R in dobite H-plašče z vošlo konico, zapolnjeno z (rdečim) plastikom zaradi boljšega leta krogle. Poizkusni naboji so že razposlani, v prodaji jih pa seveda še ni. To je še ena nova rešitev za strel na težko veliko divjad. Tako bo nezanesljivi starinski delni plašč končno odmrli.

Čas je

Foto F. Ličof

Nekaj misli o lovu v mesečini

Viktor Čeh

Izmenjal sem že prenekatero misel z lovci raznih lovskih družin in pri tem spoznal mnoge različne nagibe do tega ali onega načina lova. Med številno gardo zelenih bratcev, ki sem jih v nekaj letih spoznal pa lahko na prste preštejem tiste, ki se zavzemajo za lov ob mesečini v zimskih nočeh. Tudi jaz sprva nisem pomislil na to, da bi se kdaj odrekel toplemu zapečku in stikal v nočnih urah po snegu in mrazu v lovišču. Toda zgodilo se je...

Bolj iz vpljudnosti do dobrega lovskega tovariša kakor iz zanimanja za to vrsto lova sem se odzval vabilu. Dejal sem si: No, naj bo! En večer me ne bo konec! Čeprav poučen, naj se toplo oblečem, temu nisem posvečal posebne skrbi. Zanesel sem se na dokaj mlado kri in upal, da naju lisica ne bo pustila preveč dolgo čakati. Že ob srečanju pa sem dobil prvo lekcijo — grajo, zakaj sem tako lahko oblečen.

Ker preveč ne čislam plezanja po drevju, me je moj »učitelj« postavitel kar med gosto leskovo grmovje, tako da sem imel lep pregled po pobočju, sam pa je zlezal v obršo starega listavca, kakih dvesto metrov od mene. Skozi nočno tišino se je razlegel otožni zajčji vek — umetnost mojega tovariša. Krepko sem stisnil puško, napel ušesa, buljil v lesketajočo se snežno belino. Otožni, srce pretresujoči glas se je že nekajkrat ponovil, ko me je začel lizati jelen. Vse bilo in bolj sem čutil, da sem zares lahko oblečen. Mravljinci so mi začeli gomazeti po hrbtu, v noge me je ščipalo, jaz pa sem trmasto vztrajal, ne da bi se ganil s katerim koli udom. Toda mraz je bil močnejši od volje. Da bi pozabil na mraz, sem začel razmišljati, koliko bi mi moral neki kdo ponuditi, da bi me še kdaj spravil na to pot. Ze sem si začel obljubljal nekaj, kar bi še danes držalo, da se ni tisti hip nekaj zgodilo. Smuk — in že je hušknila mimo grmovja, le nekaj metrov od mene, temna senca. V trenutku je bil pozabljen mraz, srce mi je udarjalo v sencih in lotevala se me je neka slabost. »Štor!« sem polglasno šepnil. »Še sreča, da ni volkov, bi me gotovo spečega kakšen požrl!« Hotel sem zapustiti grmovje, toda noge so me zatajile. Ko sem prestopil, nisem več čutil mraza, ampak bolečino, da sem se kar sesedel. No, po številnih razgibalnih poskusih sem privabil v premle ude prožnost. Skušal sem po sledu ugotoviti, kaj je smuknilo mimo, vendar mi to na snegu, ki je celo človeka držal, ni uspelo.

Kmalu je prišel prijatelj, ker je domneval, da me že zebe. Vprašal sem ga, če je kaj videl. Čeprav je bil odgovor negativen, mu nisem zaupal, ker vse prerad človeka potegne. No, zame je bilo vse eno, če je tudi on videl ali ne. Občutek krivde se s tem ni zmanjšal. Tega mu seveda nisem povedal, ampak sem se delal kar zadovoljnega. Sledilo je še nekaj navodil za prihodnje srečanje in — lahko noč!

Da bi bil čim manj odvisen od tuje učenosti, sem poiskal med lovskimi rekviziti piščalko, ki sem jo poleti uporabljal za klic srnjaka. Razstavil sem jo in jo uglasil tako, kakor se mi je pač zdelo po spominu najbolj podobno zajčjemu veku. Da ne bi motil sstanovalcev, sem se umaknil v klet in tam marljivo muziciral.

Z zvrhano mero optimizma sem polnil večer za večerom obilen nahrbtnik s starimi preprogami in drugimi izolatorji mraza. Oblekel sem po troje flanel ali triko spodnjih hlač ter dvojce vrhnjih. Prav tako nisem skoparil s srjanci in jopicami. Glavo sem ovil v volnen šal, na noge pa sem navlekel pet do šest parov nogavic. Že med potjo do izbranega cilja sem iskal na prečudnem oklepu vsako odprtino, skozi katero bi ohlajal razgreto telo. Ker sem valil večino krivde za neuspeh prvega večera na to, da sem stal na tleh med grmovjem, sem odselj redno zlezal na drevo. Toda to početje ni bilo prav nič prijetno, kvečjemu je bilo zabavno za neprizadetega opazovalca. Na drevo sem prišel navadno ves prepoten, kar je imelo za posledico, da sem bil nato občutljivejši za mraz. Nobenkrat ni bilo posebnega uspeha, ker verjetno nisem inštrumenta pravilno uglasil in zato, ker nisem dolgo vzdržal v nerodnem položaju. Stisnjen med veje, včasih tudi v nevarnosti, da ob najmanjši neprevidnosti strmoglavim v sneg, sem spoznal, da tak položaj ni prav nič primeren za strelca. Uplenil sem dva mačka, močan volčjak pa jo je ob dvigu puške jadrno ucvrl, tako da ni bilo časa pomisliti na strel.

Ob razpravljanju z redkimi lovci, ki se sploh ukvarjajo z lovom ob mesečini sem spoznal, da imajo nekateri s spretnim vabljenjem res lepe uspehe in prav pogosto privabijo lačno zvitrepko, vendar skoraj vsaka že ob dvigu puške bliskovito odskoči. Vztrajni prijatelj je privabil eno noč dve ali tri, v nekaj nočeh pa kar sedem in vendar ni nobene pobral. Nekaj podobnih primerov, ki so se pripetili drugim in lastno spoznanje, kako nespreten in povrhu brez kritja je lovec v rogovili golega drevesa, mi je dalo povod za razmišljanje, da bi vabil kar na tleh. To sem zaupal drugim, ki pa so vztrajno zatrjevali, da na tleh ni nobenega uspeha, ker dobi lisica človeka v nos. To trditev zavračam iz lastnih izkušenj, ker sem spoznal, da lisica kljub njenim muham le ni neprekosljiva. Naj navedem le nekaj primerov.

Ko sem šel jutraj na srnjaka, sem srečal zvitrepko na nekaj korakov. Videl je sicer nisem, le litje je v neposredni bližini šumelo. Obstal sem nepremično in čakal. Ze sem zagledal lisico, ki jo je ubirala oddaljena najmanj 100 metrov od njivi, posejani z ovsom v nasprotni hrib. Ker nisem imel pri sebi piščalke, sem kar na dlani posnemal mišje cviljenje. Že čez nekaj minut se je lisica vrnila. Pritekla je naravnost proti meni, kot kak domači kuža, čeprav sem stal kar na mestu, kjer sva se najprej srečala. — Ob neki drugi priložnosti sem zaslišal vreščanje ščinkavcev. V bližini ni bilo primerne drevesa, da bi se povzpel nanj, zato sem se stisnil kar k debeli smreki in nekajkrat sunkovito zavekal. Po desetih minutah je prišla lisica naravnost proti meni, vohljajoč od časa do časa po tleh. — Na brakadi sem bil določen za lisičje stojišče vrh grebena. Ker je pihal od mene v smeri pogona močan veter, sem bil prepričan, da se bo uresničila trditev, kako dobi lisica človeka v nos. No, lisica mene ni dobila (vsaj ne vem za to), pač pa sem jaz dobil krasnega lisjaka tik pred nos in to iz smeri pogona. Prišel je torej proti vetru in vendar me tudi na razdaljo nekaj metrov ni začutil. Tudi v zasneženi pokrajini sem se prepričal o uspehu vabljenja na tleh. Ker sem se ob vzpenjanju na drevo navadno spotil kot o sv. Juriju, sem to kmalu opustil. Začel sem s povsem novo prakso. Lovski stolček sem postavil za kak grm, tako da sem bil v kritju. Nato sem začel vabiti. In podobno kot v prej opisanih primerih, je že po tretjem vabljenju pridrcala lisica. Prišla je prav iz smeri, v katero je pihala močna zimska sapa. Kazala ni nobenih znakov nezaupanja. Ko sem dvignil puško,

je res obstala in se ozrla v mojo smer, pa ne zato, ker bi me videla, ampak prav gotovo zaradi šumenja oblačila. V tem je spregovorila puška...

Po teh skopo opisanih primerih in po številnih neopisanih tujih in lastnih dogodkih ter po številnih urah temeljitega prezebanja trdim tole: Enakovreden, če ne celo prednosten je lahko tak način lova tudi na tleh. Kolikor je z drevesa boljši razgled, toliko je na drevesu strelec nespretnější. Če se je treba le malo obrniti, povzroča mnogo več šuma kot na tleh. Navadno je v tem primeru tudi nad horizontom in je od lune obsijan. Vsaka kretanja se očitno odraža na snežni belini. Zaradi ne rodne drže ali neurejenega sedeža se pojavi odmiranje udov in podobne nevšečnosti, kar vse vpliva na to, da je lovec nemiren in uspeh nezanesljiv. (Vse to odpade seveda pri čakanju na urejenih visokih prežah). Prav tako oporekam ure in ure trajajočemu čepanju in prezebanju na enem mestu. Če je lisica v bližini in če vabimo pravilno, bo itak prišla. Če pa je nekje za deveto goro pa je pravi nesmisel čakati, da jo bo pot slučajno pripeljala mimo. (Absolutna izjema je seveda čakanje pri mrhovišču). S tem, da se lovec na vsako dobro uro enkrat prestavi, razgiblje in ogreje telo, glas vabila prodre v povsem nove smeri pa tudi večji kompleks lovišča je nadzorovan.

Namen tega članka ni postavljanje nekih nezpodbitnih pravil za lov ob mesečini. Prav gotovo ni inteligenčna stopnja vseh lisic enaka in bo marsikdo imel dokaj različna doživetja. S tem sestavkom želim povedati predvsem mlajšim lovcem, da

ni ta način lova neko posebno poglavje, ki bi ustrezalo le posameznikom, kot nekim izjemam. Vsak bo našel dovolj razvedrila in nadomestila za zamujeno kartanje ob topli peči. Tudi uspeh ne bo izostal, če bo le upošteval že znana, a nikdar dovolj upoštevana pravila, ki so:

1. čim boljše kritje in dober pregled v strelnem dosegu;

2. brezpogojen mir in opreznost (kašljanje, kihanje, mencanje z nogami in rokami ali morda celo kajenje zmanjšuje uspeh na 0);

3. brezhibno zajčje večalo (Faulhaber);

4. prepričljivo posnemanje zajčjega veka (ne kot sirena ali meketajoče kot koza, ampak pretresljivo, od najnižje do najvišje točke, nazadnje tresoče, dušeče, umirajoče);

5. zanesljiva puška in municija (klepanja po gluhih nabojih tudi lisica ne posluša rada);

6. premikanje in dviganje puške šele takrat, ko je strelna razdalja zanesljivo primerna (če lisica odskoči, jo hiter in dobro pomerjeni strel še vedno doseže);

7. če se zadeta lisica premetava — popravi — sicer si bo izbrala grobnico v bližnjem skalovju.

Dragi lovski tovariši! Ko boš bral te vrstice — poglej! Luna se smehlja polnih lic (vsaj v koledarju) in te vabi na sprehod po kristalni preprogi tja v kraljestvo zimske noči. Ne oklevaj! Veličastni nočni mir, svežina, bogato zvezdnato nebo, mamljiv pogled v dolino na morje mežikajočih luči, morda tudi srečanje s ponočnjaško princesko v vabljen kožuhu bo primerno plačilo za tvoj trud. *Poskusi!*

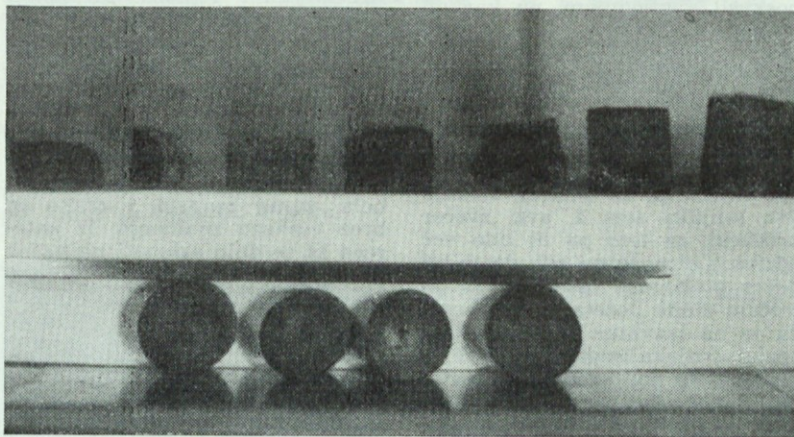

Lovci nismo zadovoljni...

V 8. številki XLVI. letnika Lovca je bil objavljen prvi del poročila inž. dr. Franceta Avčina in inž. Antona Simoniča o lovskem orožju in strelivu. Poročevalca zelo dosledno, morda za današnje razmere in možnosti »zelene tovarišije« nekotiko prestrogo zastopata načelo, da je lovec moralno odgovoren za učinkovitost strela, oddanega na divjad. V isti številki Lovca poroča tov. Janez Bulc o pregledu petih nabojev domače izdelave za šibrenice. Med drugim ugotavlja, da je pregled čepov, s katerimi so bili polnjeni pregledani naboji, dal porazen rezultat in da bi »kranjske« čepi, ki so sedaj v prodaji, bilo treba zaradi neenakomernosti vzeti iz prodaje. Priдруžujem se mnenju tov. Bulca in menim, da se temu mnenju pridružuje večina slovenskih lovcov.

V mesecu oktobru 1963 sem kupil kartonček klobučevinastih čepov kalibra 12. Čepe je dala v prodajo puškarna v Kranju. V kartončku je bilo 106 čepov. Odbral sem najprej čepi, ki so imeli za kaliber 12 tudi do 2 mm premer, premer in teh je bilo kar 32 kosov. Med čepi ustreznega premera je bilo 12 takih, ki so bili ob strani obrezani in so tako zgubili valjasto obliko. Sedem čepov je imelo obliko prisekanega stožca, šest pa obliko poševnega valja. Tako mi je preostalo še 49 čepov, ki sem jih poizkusil razporediti po enakih dolžinah, kar pa se mi ni posrečilo. Čepi so bili vseh dolžin od 7 do 18 milimetrov. Le malo čepov je imelo eno čelno ploskev oblepljeno z mastnim papirjem, druga čelna ploskev pa je bila skoraj v vseh primerih neenakomerno izbočena in proti periferiji deformirana. Tudi trdnost čepov se je močno razlikovala. Nekateri so bili za pritisk s prstom neobčutljivi, drugi srednje elastični, nekateri pa mehki kot debelejša tkanina. Zavojček je veljal 500 dinarjev, kar bi dalo ceno po kosu 5 dinarjev. Zaradi popolne neuporabnosti dobršne polovice čepov je cena narasla na 10 dinarjev po kosu.

Polsteni čepi puškarni v Kranju

Vprašujem se, ali lovska za druga ne bi mogla najti proizvajalca, ki bi morda celo za občutno nižjo ceno nudil lovcem kvalitetnejše blago. Morda so slabe kakovosti krivi stroji, morda neprimerne surovine? Prepričan sem, da bi naši domači strokovnjaki bili sposobni izdelati za proizvodnjo čepov primerne stroje. Tudi ustrezne surovine bi se najbrž našle na domačem blagovnem tržišču. Potrebno bi bilo le nekoliko več čuta odgovornosti do lovca-potrošnika ter mu pomagati, da bi bil njegov strel na divjad zanesljivejši ter iz lovskih in splošnih moralnih vidikov neporečen.

Julij Lončarič

LD Makole

Zrtev kosilnice

Veliko je bilo pisanega, koliko škode napravijo kosilnice, ker uničujejo pri košnji gnezda fazanov, jerebic ter legla mladih zajčkov, pa vseeno bom opisal primer v letošnji pomladi.

Zvedel sem, da so v kmetijskem proizvodnem okolišju začeli s košnjo. Takoj sem vzel jazbecarja, da pregledava travnik in mogoče rešiva kakšno gnezdo. Ob prihodu na pokošen travnik so me delavci opozorili na prekošeno gnezdo. Pobral sem jajca in jih nasadil koklji. Od desetih jajc se

je izvalilo 7 kebčkov in 5 jih je sedaj v lovišču.

Takoj sva se vrnila. Vse popoldne sva prešarila okrog 3 ha trivnika, prepodila tri kure in petelina, gnezda pa nisva našla. S psom sem šaril tudi pred kosilnico, a uspeha ni bilo. Traktoristu sem naročil, naj pazi, če pa je že nesreča, naj mi takoj javi.

Naslednji dan ob 12. uri je bil že pri meni. Brž sedem na kolo in se peljem na kraj nesreče. Fazanka je imela svoje gnezdo v neposredni bližini prometne ceste. Tako blizu sploh nisem pregledoval. Ko si ogledam, vidim ogromno perja. »Ste fazanko tudi uničili?« »Seveda, pod kupom trave poleg jajc v obcestnem jarku je,« in mi pokaže kup trave v jarku. Ko odmečemo travo, se izpod kupa požene z glasnim kok... kok... močno ranjena fazanka in se ozira po okrvavljenih jajcih. Pri srcu me je stisnilo. Ogledal sem kokoško in ugotovil, da ima odrezano vso desno nogo, levo pa do kolena, po prsni proti zadku pa je razparana. Traktorista sem oštel, ker je ni rešil muk, pa je dejal, da je mislil, da je mrtva.

Ob tem njenem trpljenju sem se spomnil zadnje zime, ko sem toliko žrtvoval, da sem jo poleg drugih na krmišču rešil pogina. Ni bilo tako velikega snega in ne mraza, da jim ne bi pomagal,

sedaj pa zaradi materinstva trpi, trpi, ker je s svojim zarodom zopet hotela olepšati našo naravo. Ob mislih na to, mi je bilo strašno. Nisem je mogel pokončati brez puške. S kolesom sem zdrvel po puško in jo vsaj častno rešil muk.

F. Golavšek
LD Vransko

Srnjak iz Velenika

Popoldne 30. jul. 1963 sem poskusil s klicanjem, na kar mi je prišel prvi srnjak. Drugo jutro nama je s sinom na istem mestu prišel na klic mlad srnjak. Potem je kakih 15 minut bavkal in hodil s »paradnim« korakom okoli naju. Od tega dne dalje sem dnevno priklical dva do tri srnjake, vendar nobenega za odstrel. Zadnja dva srnjaka sem 2. avg. zvečer priklical, za tem pa ni bilo več odziva. Letos, se mi zdi, da je bil dober prsk. Med časom prska pa srečam člana Jožeta, ki mi pove, da je na travniku za Velenikom opazil srnjaka svetlejše barve, z veliko bulo pod spodnjo čeljustjo in omenil, da so ga že opazili tudi drugi člani. Še tisto popol-

dne sem šel na kraj in res opazil dve živali. Zaradi teme sem le s težavo razločil, da sta srnjak in srna. Drugo jutro sta bila zopet na travniku in ugotovil sem, da ima srnjak pod čeljustjo res veliko bulo, a ga s strelom nisem mogel doseči. Od tega dne sem ga sleherno jutro in večer zasledoval, poskušal s klicanjem, pa brez uspeha. Dne 7. avg. se malo pred 20. uro prikaže iz Velenika srna in za njo srnjak. Po strelu se je srnjak skrivil in v počasnem drncu zginil v gozd. Po kakih 10 minutah sem šel na nastrel in kmalu našel srnjaka. Bil je iskani, z visokim, ozko postavljenim rogovjem. Doma sem z vso pozornostjo odprl bulo, v kateri je bilo za kak liter sluzaste, seču podobne tekočine, brez vonja. Koža je bila znotraj bule popolnoma bela, zunaj porasla z dlako in brez vsakega znamenja, iz katerega bi se dalo sklepati na vzrok nastanka bule. V drobovini in v ostalem je bil srnjak popolnoma zdrav. Iztrebljen, brez glave je tehtal 20 kg. Ali bo mogel kdo pojasniti nastanek bule?

Alojz Kapun
LD Poljskava

Takole lovimo kune...

Sveža snežna belina je zvalila starega izkušenega kunarja Vinka v reber. Mojster kunjega lova, ki že nad 40 let lovi po makolskih revirjih, tudi to pot ni segel v prazno. Strokovnjaško je obkrožil vegast votel cer in čvrsto pribil: »Tu si!« Njegov štirinožni rumenolisasti pomočnik je z gospodarjem soglašal in brez odlašanja potrdil njegovo ugotovitev s svojim »hov«.

Vinko je sklical pomočnike in votlo cerovo deblo se je kmalu z velikim truščem zvalilo po tleh. Kuna pa je ostala trmasta in ni bila pri volji, da bi varno duplo zamenjala z zasoplim pasjim žrelom. Vinkovi pomočniki so jo poskušali izbežati s prekljo, nato pa so s sekiro in kolom po deblu priredili izviren črnski koncert. Tudi »prekajevanje« ni zaleгло. Vinko je velel deblo razžagati. Ker so pri tem kuni odmerili krajši del debla, se je bliskoma preselila v daljši del. Blizal se je mrak in Vinku so ob vztrajnem napetem prežanju že otrpunile stare kosti, zato je dal luknje začepiti. Podal se je na Reko, od tam pa poslal svojega zeta s kobilo po hlod, v katerem je tako trmasto vztrajal dragoceni kunji kožuh. Dvometrski hlod so pri Rečanovih zvalili v vežo, kjer so se lotili drvarskega posla. Ko so deblo drugič prežagali in se je naseljeni del skrajšal na kakšnih 70 cm, je hušknila kuna po Vinkovem stegnu navzgor in se presenečenemu možu stisnila pod pazduho. Po kratkem oklevanju je krepko pritegnil komolec, zgrabil kuno za hrbišče in jo pokončal s krepelcem.

Če bi kdo želel poslužiti se patenta za lov nepreluknjanih kunjih kožuhov, naj se oglasi pri makolskih lovcih, ki so pripravljeni posredovati podrobna navodila.

J. L.

Zajčje večalo

Večkrat sem že bral o učinku zajčjega večala in tudi slišal pripovedovati lovske tovariše. O moči tega klica mi je pravil tudi tov. C. iz Ljubljane, vendar sam še do lani nisem bil na takem lovu, razen na čakanju ob mesečini.

Preteklo zimo pa sem se odločil, da poizkusim v praksi.

Lovski kolega Rado mi je ob nekem praznovanju podaril zajčje večalo.

V mesečini, hudem mrazu in snegu lanske zime, krenem proti »Veternici«. Na križišču obstojim in pregledam teren. Ostal sem

Foto A. Kapun

kar tam, kjer imajo lisice tudi stalne prehode, sedel na lovski stol in zavekal.

Glej ga spaka, kakor bi trenil, je lisica stala kakih 30 m pred menoj na cesti. Nagel pok jo je prestavil s poti v sneg in hitro nazaj, kjer ji je še drugi strel pripomogel k še hitrejšemu begu. Vsekakor me je presenetila, ker se nisem nadejal, da bo tako kmalu prišla. Drugi dan sem šel vseeno nazaj na nastrel in ugotovil, da je odnesla zdrav kožuh.

F. Golavšek
LD Vransko

Za novo leto

Dolgo je že tega, kar pol stoletja je minilo.

Silvestrov večer se je bližal in takile fantiči od 10 do 12 let smo imeli velike skrbi, kje bi dobili smodnik za možnar in druge take reči.

Nekaj je prispeval oče, nekaj pa naš čuvaj, pa je bilo vse v najlepšem redu.

Moj oče je imel obrt in ni bil v nedeljah nikdar prost. Za dan novega leta pa je lahko šel pogledat, kako skrbim za fazane in jerebice.

Krme je bilo pri hiši vedno dovolj, jaz pa sem bil zadolžen, da jih v redu krmim.

Dva dni pred novim letom je zapadlo pol metra novega snega, potem se je pa zjasnilo, tako da je bila krasna in ne preveč mrzla noč ter polna luna.

Fantiči smo pokali in spuščali žabice in rakete, svetili z vžigalicami, ki so dajale iskre — svetile so rdeče in plavo.

Veselje je trajalo kar pozno v noč, tako da sem drugi dan v postelji potegnil do 9. ure.

Pri zajtrku me oče vpraša, če imajo fazani in jerebice dosti hrane na krmiščih. »Seveda« sem moško odgovoril, »saj sem včeraj polno nasul.« A v tistem trenutku se je že zablistalo, tako kakor bi možnar eksplodiral. Še danes ne vem, kdaj sem se znašel v skladišču in polnil nahrbtnik. Ko sem klavrno hodil od krmišča do krmišča, sem v snegu opazil stopinje očeta, ki je kontroliral mojo vestnost.

Nisem polagal pozornosti na prosti čas očeta in tako mi je lepo voščil novo leto. Ni pa bilo še konec.

Ko sem prišel domov, je bila še pridiga: »Ali te ni sram! Ti lepo na toplem ležiš, imaš potico ter pečenko za kosilo, fazani pa lačni zmrzujejo.«

Še danes imam navado, če le morem, da skrbim za hrano v hudem času in tako izpolnjujem očetovo naročilo.

Polde Jesih

Ocenjevanje mladih psov
pri lovskem domu LD Vodice

Foto VI. Pleničar

Lovska kinologija

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Biba Radenska JRPki 1978 bila na tekmi — Lord Polanski JRPki 1972 bil na tekmi, leglo bo 28. 1. 1964. Vzreditelj Stefan Hajduk, Murska Sobota, Kopaljška 5a.

Lovski terierji:

Aga JRLT 1018 — Ego JRLT 1053 bil na tekmi, leglo bo 27. I. 1964. Vzreditelj Franc Gašperšič, Ljubljana, Prijateljstva 22.

Hera Silvanus RMLT vpis v teku 1402 — Dingo Diljski JRLT

1269, leglo je bilo 30. XII. 1963. Vzreditelj Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi št. 1.

Braki jazbečarji:

Ajda JRBj 752 — Biser JRBj 1292, leglo je bilo 30. XII. 1963. Vzreditelj Jože Ban, Lokev 103, pošta Divača.

Kratkodlaki istrski goniči:

Fin JRGki 2871 bila na tekmi — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 21. I. 1964. Vzreditelj Lovska družina Dobropolje.

Prijavljena in zaščitena psarna:

»Cvetlična« za nemške ovčarje. Lastnik Ludvik Žuraj, Maribor, Radvanjska 54.

Novi sodniški pripravniki za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst goničev: Jože Gril, uslužbenec PTT v Ribnici na Dolenjskem. Tone Hren, Škofja Loka, Novi svet, blok S III.

Kinološka zveza Slovenije

Z jesenske tekme ptičarjev v Ljubljani

Foto C. Pogačar

Trofeje na lovski razstavi v Münchnu

Rino Simoneti

Kakor smo že poročali v prejšnji številki »Lovca«, je bila konec septembra 1963 v Münchnu lovska razstava Zvezne republike Nemčije. Najpomembnejši del razstave je bila zbirka trofej. Prikazali so samo trofeje, ki so bile uplenjene po letu 1954, to je po düsseldorfski svetovni lovski razstavi. Vse trofeje so razvrstili po pokrajinah, tako da so lovci in javnost ocenjevali uspehe gojitve zadnjih desetih let.

Na prostornih panojih so bile trofeje srnjakov po letnikih, levo gojitveno zdravi in zaželeni, desno pa gojitveno manjvredni. Veliko lažje je ocenjevati enoletnike, če imaš pred seboj več gojitveno vrednih, manj vrednih in

povprečnih srnjakovih trofej. Srnjakove trofeje so bile razvrščene po letih starosti do petega in več let starosti. Na vrhu tabele pa je bilo nekaj vrhunskih trofej, ki so predstavljale plod pravilne gojitve.

Srnjačjih trofej je bilo razstavljenih 919. Verjetno je znižana spodnja meja za doseg bronaste medalje na 95 točk povzročila, da je v konkurenco prišlo veliko srnjakov, ki tega niso zaslužili. Ker so bile trofeje razvrščene po pokrajinah, je ta pregleden način razstavljanja tudi poučen.

V primerjavi z razstavo v Ljubljani 1955. l. in reprezentativnim prikazom petih držav udeleženk v Firencah leta 1960 so bili po običajnih kriterijih za doseg zlatih, srebrnih in bronastih kolajnz srnjaki razvrščeni takole:

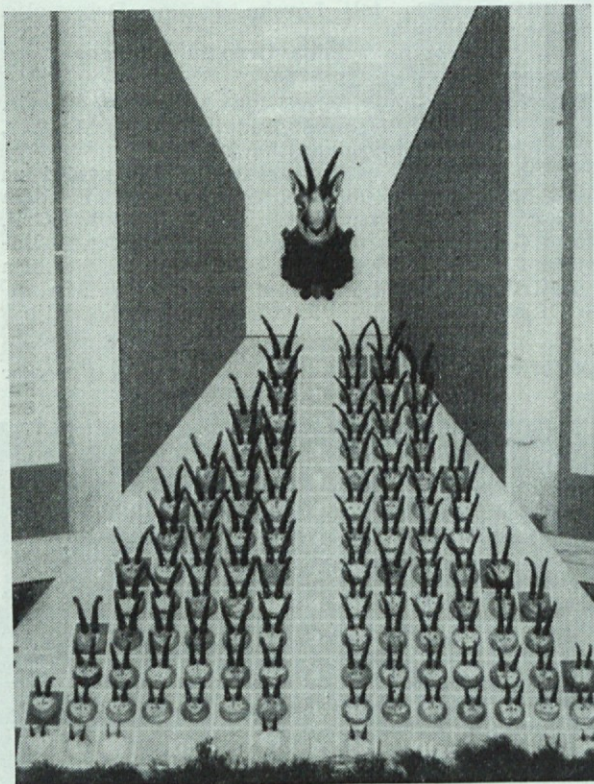
	Razstavljeno	Nad 130 točk	Nad 115 točk	Nad 105 točk	Ostalo
München 1963	919	10	60	159	690
Ljubljana 1955	141	16	38	45	44
Firence 1960	57	34	20	3	—

Namen prirediteljev je bil povsem dosežen, ker je množično razstavljanje dalo stvarnejši prikaz stanja v naravi v primerjavi z gojitvenimi cilji. Zato ne moremo primerjati končnih števil na tabeli. V Firencah so razstavljali reprezentativno in tudi pri nas je bil bolj močno poudarjen propagandni vidik.

Najboljši srnjak je dosegel 149,0 točk. Trofeja je tehtala 543 gramov. Med pokrajinami je glede na število nadpovprečnih trofej na prvem mestu Baden Württemberg.

Podobno so bile prikazane jelenje trofeje. Rogovje je bilo razporejeno v dve vrsti. V zgornji so bili slabše zasnovani jeleni, po starosti od enega do dvanajstih in več let. Mimogrede naj omenim, da kot gojitveno manj vredni jeleni niso bili prikazani niti dvanajsteraki ali jeleni z manj parožki. Slabše zasnovane jelene, ki morajo čim prej iz lovišča, zasledimo od mladega šilarja do starega, slabše razvitega jelena s slabo krono ali brez nje. V spodnji vrsti pa smo, prav tako razporejene po letih, lahko opazovali dobro zasnovanega enoletnega šilarja in ves razvoj do starega kapitalnega kronskega jelena. Podobna poučna razstava z eksponati iz naših jelenjih lovišč bi mnogo pripomogla k spoznavanju jelenjadi pri nas.

Trofeje so merili po mednarodnih veljavnih obrazcih in s tem omogočili primerjavo s prejšnjimi razstavami. Pri podeljevanju kolajnz pa so precej znižali spodnjo mejo za doseg zlate, srebrne in bronaste kolajne. To so opravičili z

Shematska razčlemba gamsjega staleža po starosti

Foto H. Vadnav

	Bronasta		Srebrna		Zlata	
	München 1963 točk	Ljubljana 1955 točk	München 1963 točk	Ljubljana 1955 točk	München 1963 točk	Ljubljana 1955 točk
Jeleni	160—169,9	170—189,9	170—189,9	190—209,9	od 190	od 210
Gamsi	100—102,9	103—108,9	103—108,9	109—116,9	od 109	od 115
Srnjaki	95—104,9	105—114,9	105—114,9	115—129,9	od 115	od 130

odsotnostjo odličnih vzhodnih in švedskih trofej. Še posebej so znižali mejo za 10 točk alpskim jelenom, da bi jih s tem v konkurenci za kolajne poskusili izenačiti z jeleni iz gojitveno ugodnejših področij.

Tabelo za podeljevanje kolajn, v primerjavi z düseldorfsko oziroma prvo jugoslovansko lovsko-ribiško razstavo v Ljubljani maja 1955, glej zgoraj!

Razstavili so 306 jelenjih trofej. 210 točk ali zlato kolajno bi po kriterijih mednarodne düseldorfske razstave ali tudi I. jugoslovanske v Ljubljani dosegla samo ena jelenja trofeja. Tega jelena je uplenil gozdarski mojster Hermann Junack 1959. na Spodnjem Saškem, revir Lüneburger Heide. Trofeja tehta 8,80 kg in je dosegla 223,2 mednarodne točke. Istega jelena opisuje tudi pisec Karl Lotze v svoji sedmi predelani izdaji knjige »Das Ansprechen des Hirsches«. Ta je izmeril trofejo na 225,40 točke. Iz tega sklepam, da je bilo merjenje na razstavi zelo vestno. Rogovje se je v tem času pač osušilo. Zgoraj omenjeno knjigo, posebno zaradi izrednega slikovnega materiala, toplo priporočam vsem lovcem, ki žele svojo zeleno prakso izpopolniti s tujimi izkušnjami. Nad 190 točk so namenili le še dvanajstim trofejam. Večina je iz področja Lünebug v pokrajini Schleswig-Holstein. Ker žal nisem uspel dobiti düseldorfskega kataloga, lahko primerjam samo 92 jelenjih trofej, razstavljenih v Ljubljani. Od njih le enajst ni doseglo 190 točk. Tudi na razstavi v Firencah oktobra 1960, kjer je Bolgarija razstavila 8, Čehoslovaška 5, Jugoslavija 26, in Madžarska 20 jelenjih trofej, ni bilo ocene izpod 190 točk. Razstava v Firencah pa seveda ni bila pregled časovno omejene gojitve, ampak so države razstavljalke pokazale le najboljše od najboljšega.

Povprečna teža razstavljenega rogovja se je gibala med 4 in 5 kg, ocene pa od 170 do 185 točk. Kot že omenjeno so alpske jelene nagrajevali s kolajnami po 10 točk nižjem kriteriju. Jeleni že prično z oceno 151,4 točke in jih skoraj dve tretjini ne preseže 170 točk. Zadnja tretjina se giblje med 170 in 185 točkami, dva pa dosežeta preko 190 točk, poslednji pa celo 199,2 točke. Izjema, ki potrjuje pravilo, da so alpski jeleni konstitucionalno in trofejno šibkejši.

Iz navedenega lahko razberemo, da imajo jelenjadi dovolj, je pa telesno in trofejno slabša. Verjetno kultivirani gozdovi niso idealno okolje za razvoj te plemenite veledivjadi.

Gamsove roglje sta razstavili pokrajini Bavarska in Baden-Württemberg. Nad 115 točk je dosegla le trofeja iz Schwarzwalda, 119,6 točke. Iz bavorskih Alp smo videli še 5 rogljev nad 110 točk, vse ostalo je bilo močno povprečno. Ker je naša ljubljanska razstava po letnicah uplenitve posegla v tri desetletja nazaj, bo morda najbolje, da s primerjavami počakamo na prihodnjo lovsko razstavo pri nas.

Najboljši čekani merjasca so bili ocenjeni s 119,6 točke, medtem ko so imeli v Ljubljani najmočnejši razstavljeni čekani 130,50 točke.

Trofeje muflonov, sika jelenov in damjakov, ki so bile tudi razstavljene, so za naše razmere manj pomembne.

V lovsko strokovnem smislu bodo naše bodoče razstave več pomenile, če jih ne bomo prirejali samo priložnostno in reprezentančno, ampak po gojitvenih okoliših za določena časovna razdobja.

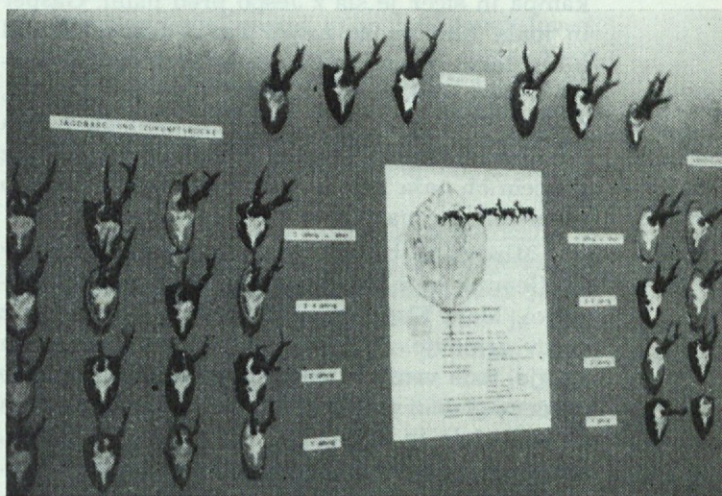
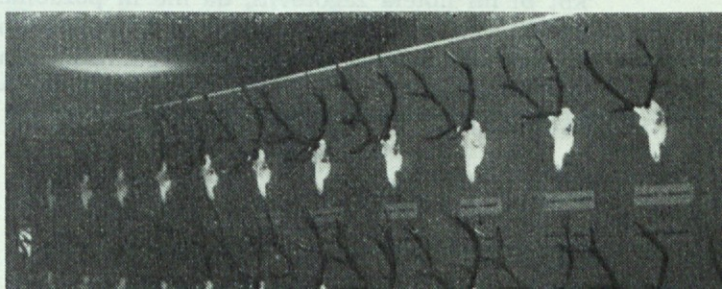

Foto H. Vadnav

Levinja Elza

Po Adamsonu: Tatjana Vončina

(Nadaljevanje)

Družina sledi novemu vodniku

Ob mraku, ko so bili njih želodci polni, so se mladiči razdivjali od objestnosti in so z materjo ravnali brez vsakega obzira. Jespah je na primer pogruntal, da, če se je postavil na zadnji nogi in jo trdno držal za rep, se Elza ni mogla premakniti. Na ta način so vedno vsi v krogu tekli okoli, Jespah držeč jo za rep kot klovn, dokler Elzi ni bilo dovolj in je sedla nanj. Tudi to se mu je zdelo sijajno. Lizal in objemal je mater, dokler ni končno pobegnila v naš šotor.

Toda šotor kmalu ni bil več dobro pribežališče, kajti sledil ji je sčasoma tudi tja, hitro pogledal naokoli in zmetal na tla vse, kar je lahko dosegel. Ponoči sem ga velikokrat slišala, kako je ropotal med zaboji s provijantom in zaboji s steklenicami piva, katerih žvenketanje mu je bilo v neizmerno veselje. Njegov brat in sestra, ki sta bila boječa, sta ga vedno samo od zunaj opazovala, on pa se je počutil v šotoru kot doma.

Nekako ob tem času se je Jespah razvil v priznanega vodnika družine. Nekega večera je Elza z mladiči šla z nami od velike skale do kampa in sicer je šla z Jespo pred nami, Gašper in mala Elza pa za nami. Tedaj Jespah ni dal miru, tekal je sem in tja, da bi svoj »vod« spravil v red, dokler se končno Elza ni ustavila, pustila Georga in mene naprej, tako da je vsa družina bila zopet skupaj. Potem je podrgnila z gobcem ob naša kolena, kakor v zahvalo, da smo razumeli njen namig.

Mladiči so bili 20. junija stari šest mesecev in George je v proslavo tega dne ustrelil pegatko. Mala Elza si jo je prisvojila in izginila z njo v grmovje. Njena brata sta ogorčeno stekla za njo, toda vrnila sta se brez uspeha in se preko peščene globeli prekopicnila na svojo mater. Ona je oba ujela in držala obe njuni glavi v gobcu, dokler se ji nista iztrgala in jo uščipnila v rep.

Imenitno so se med seboj igrali. Potem je Elza čisto mirno prišla k meni in me objela, kot bi mi hotela zagotoviti, da me ni pozabila. To je očitvidno Jespaha jezilo, kajti vedno, ko sem obrnila hrbet, me je pričel zasledovati. Toda kakor hitro sem se obrnila, je obstal in zelo zmedeno gledal.

Potem je vendar našel rešitev: pobegnil je. Tekel je naravnost do reke in splaval na drugi breg. Elza je šla za njim. Pred kratkim se je tam preko vtihotapilo plemo Borani in imela sem ta predel za ogrožen in zakričala: »Ne, ne!« Toda niso se ozirali na moje opozorilo. Elza in oba mladiča sta dalje plavala za Jespahom. To nam je bil dokaz, da so ga priznali za vodnika.

Ko so se končno vrnili, je Elza legla z glavo v moje naročje in zadremala. To je bilo Jespi preveč. Splazil se je blizu in pričel s svojimi ostrimi kremplji praskati po mojih nogah. Ker je Elzina težka glava ležala na meni, nisem mogla premakniti nog in sem ga hotela odvrniti od tega s tem, da sem počasi iztegnila roko proti njemu. Bliskovito me je ugriznil in mi ranil kazalec. K sreči imam vedno pri sebi razkuževalno sredstvo in sem ga takoj uporabila. Vse to se je zgodilo tik pred Elzinimi očmi, toda diplomatsko je to spregledala in zaspano zaprla oči.

Kadar sem bila z njo sama, je bila tako lju-bezniva kakor vedno, toda v prisotnosti mladičev se je zdaj večinoma varovala, da bi mi preveč jasno pokazala svojo naklonjenost. Vendar nas je nekoč obiskala v kampu in ker jo je nek dogodek vznemiril, mi je dovolila, da sem naslonila glavo nanjo in večkrat me je objela s tacami. To očevidno zapet ni bilo vseč Jespahu, kajti ko je mati odšla, se je potuhnil in pripravil za naskok name. To je napravil trikrat in čeprav se je v zadnjem trenutku vedno premislil in se naredil, kot bi ga vse drugo bolj zanimalo, je njegovo jezno renčanje vendar izdajalo njegovo ljubosumnost. Toda vse te napadalne manevre je delal vedno takrat, kadar ga njegova mati ni mogla videti.

Poskušala sem ga s posebnimi poslasticami pomiriti in se mu priljubiti na ta način, da sem staro avtomobilsko gumo privežala na 3 m dolgo vrv in jo vlekla pred njim. Vendar nas je skrbelo, kaj bo z nami in z njim.

Potrudili smo se, da smo rešpektirali naravni nagon mladičev in jih pustili, da so zrastle v divje živali. Toda to je neizogibno imelo za posledico, da nismo imeli nad njimi nobene moči. Mala Elza in njen boječi brat sta bila sicer skromna kot vedno in nista nikoli nič zakrivila, za kar bi ju morali kaznovati. Toda Jespah je imel drug značaj in nisem ga mogla kadar me je praskal, enostavno odriniti in zaklicati »ne, ne«, kakor sem to storila pri Elzi, ko je bila še majhna, če sem ji hotela dopovedati, naj kremplje skrije, kadar se je z nami igrala. Za palico pa tudi nisem hotela prijeti, kajti Elza bi mi morda zamerila in mi ne bi zaupala več. Lahko smo samo upali, da nam bo s časom uspelo vzpostaviti med nami in Jespahom prijateljsko razmerje, trenutno pa je pri njegovi nepreračunljivosti bilo možno samo premirje.

Že nekaj časa so se krokodili, ki so se med poplavamami razkropili, zopet zbrali v globokih tolmunih. To nas je vznemirjalo, kajti Elza je često nanesele meso k reki, in parkrat smo v mraku tekli z žepno svetilko in puško za njo, ko smo slišali njeno besno renčanje in videli, kako je branila svoj plen pred krokodilom. Zvečina je vsakokrat izginila, kakor hitro smo se pojavili in če smo se še tako previdno približali, skoraj vedno so bili krokodili pametnejši od nas. Vsekakor smo imeli za cilj samo njihove oči, vse drugo je bilo pod vodo. Od vseh divjih živali kar jih poznam, imajo krokodili najbolj razvit čut za pretečo nevarnost.

Elza in mladiči so dobro vedeli, da krokodili niso bili prijateljsko razpoloženi in so vedno, preden so šli v vodo, previdno pregledali vse sumljive vrtnice in plavajoče kose lesa. Toda včasih so bili tudi čisto brez skrbi in bala sem se zanje.

Neko popoldne sem poklicala Elzo, ki je bila na drugem bregu. Takoj se je prikazala in se pripravila, da z mladiči priplava sem, ko so v trenutku vsi kot pribiti obstali. Potem je Elza peljala mladiče nekaj ob reki navzgor in jim dala razumeti, naj od tam plavajo čez, ker je bila tam ob tem letnem času reka zelo plitva. Vendar so še celo uro čakali in mladiči se niso igrali in potapljali v vodo kot sicer. To me je pomirilo, kajti dokazali so svojo previdnost; značilno za njihovo obnašanje pa je bilo, da je Elza naslednji dan, ko sem jo ob istem času in na istem mestu klicala k sebi, takoj brez obotavljanja priplavala čez. Potem sem opazila, da je Elza imela spredaj na jeziku rano in preko srede globok urez, ki je še krvavel. Začuda pa je to ni odvrnilo, da bi ne lizala svojih mladičev.

Ko se je zmračilo, smo vsi skupaj sedeli ob reki in kar nenadoma so se Elza in mladiči zazrli v vodo in tri, štiri metre pred menoj sem zagledala velikega krokodila. Prijela sem za puško in ga ustrelila in kot v zahvalo je Elza potem prišla k meni in z glavo podrgnila ob mojem kolenu.

Elza se bori s tujo levinjo

Nekega dne sredi julija je Elza pozno zvečer prišla k nam s samo dvema mladičema. Zelo zaskrbljena sem ga znova in znova klicala, dokler se ni Elza odločila, da ga poišče. Tudi oba mladiča je vzela s seboj. Slišala sem, kako ga je več kot eno uro klicala vedno bolj od daleč in potem se je nenadoma razleglo rjojenje in pihanje ter krik preplašenih pavijanov. Vedeli smo, da se že nekaj časa klati v bližini hudobna levinja, in jasno mi je bilo, da se je Elza zdaj z njo spopadla. Sedela sem tam uničena in čakala.

Ko se je Elza končno vrnila, je bila vsa opraskana in njeno desno uho je bilo pregriznjeno in skoraj za dva prsta široko preklano. To je bila najhujša poškodba, kar jih je kdaj imela in mala Elza in Gopa sta čepela poleg nje s prestrašenima obrazoma. Poskušala sem, da bi ji rane razkužila, toda bila je preveč razburjena in razdražena, da bi me pustila blizu. Tudi o jedi ni hotela nič slišati. Medtem ko sta mladiča jedla, je sedla, držala glavo malo postrani in pustila, da ji je kri tekla iz rane. Potem je oba poklicala k sebi in odplavala čez reko.

Naslednje jutro smo Makedde, Nuru in jaz šli po Elzinem sledu do votline in tam smo v naše veliko olajšanje našli vso družino z Jespahom vred. Mladiči so bili zelo potrti. Elzino uho je še vedno zelo krvavelo in od časa do časa je stresla z glavo, da bi si ga očistila. Zvečer je prišla v kamp in dala sem ji v meso nekaj anti-septičnih tablet.

Tudi naslednji večer je Elza zopet prišla v kamp. Toda ponoči sta dva tuja leva razgrizla kosti neke koze, ki smo jih položili pred Georgeov šotor. Dolgo časa sta ostala tam in potem odšla čez reko, medtem ko se je slišalo njuno renčanje in rjojenje kot odgovor na lajež pavijanov. Pozneje smo našli sled velikega leva in levinje, in Elza se nekaj dni ni prikazala.

Po dolgem, brezuspešnem iskanju me je pričelo skrbeti, kajti njena rana jo je ovirala pri lovu, in ni se mogla tako braniti proti divjim lovčem. Ko sem nekega večera videla krožiti jastrebe, mrhovinarje, sem pomislila na najhujše. Toda edino kar smo naslednje jutro našli, so bili novi sledovi divjih lovcev — kože, ki so se sušile, pepel od včerajšnjega ognja in zgle-nele kosti.

Čez dan so mi možje, ki so zasledovali lovce, povedali, da so videli Elzo na drugi strani reke in da leži pod nekim grmom, mladiči pa zraven spe. Pustila je, da so se ji možje približali, vendar se ni ganila — kar si nisem mogla predstavljati, razen če je bila tako bolna, da ji je bilo vseeno.

Ko sem šla k temu grmu in jo poklicala, je prišla ven, počasi in z glavo zelo nagnjeno postrani. Zelo sem bila vznemirjena, da si je izbrala tako nezavarovano mesto. Uho je bilo vneto in se je gnojilo; očitno je imela hude bolečine in kadar je stresla z glavo, kar je velikokrat storila, se je zdelo kot bi uho bilo polno tekočine.

Potem se je George vrnil iz Isiola — ostala sem tri tedne brez njega v kampu — in sklenil je da bo tujo levinjo, ki je napadla Elzo, temeljito prestrašil. Ta levinja in njen »soprog« sta Elzo popolnoma pregnala.

George in jaz sva dva dni, deloma peš, deloma z avtom, prepotovala ob mejah Elzinega revirja. Nismo našli prepirljive tuje levinje, pa

tudi nobenega sledu o Elzi, čeprav smo osem ur na dan iskali.

Zadnji teden v juliju je George zopet moral oditi in jaz sem iskala dalje. Bilo je zelo vroče in po nekaj urah sva z Makeddom sedla k počitku.

Zelo sem bila zaskrbljena. Že dva tedna sta minila, kar se je Elza spopadla z levinjo in ko sem jo zadnjič videla, se je njena rana poslabšala. Kako naj ulovi kak plen ali brani mladiče pred divjimi lovci?

»Na nič drugega ne misliš kot na smrt,« mi je Makedde skoraj ježno dejal, potem ko je videl, da sem postala vedno bolj žalostna. »Mislíš na smrt, govoriš o smrti in se vedeš tako, kot bi ne bilo nobenega Mungo (bog), ki za vse skrbi. Ali mu ne zaupaš, da bo skrbel za Elzo?«

Petnajsti večer po tem, ko je izginila, sem imela dovolj vzroka, da sem se spomnila na njegovo opozorilo. Pravkar sem prižgala svetilko in si natočila nekaj pijače ter sedla pred šotor in napeto prisluškovala vsakemu šumu, ko je nenekrat bliskovito zašumelo in skoraj sem padla s stola, tako divje me je Elza pozdravila. Bila je shujšana toda v dobri kondiciji in njena rana se je pričela na zunaj celiti, čeprav se je v sredi še gnojila. Izgledalo je, da se ji zelo mudi. Hitro se je vrgla na kozo, ki sem ji jo dala, se najedla in izginila. Vse skupaj ni trajalo niti pol ure.

Ob tem obisku ni pripeljala s seboj mladičev. Toda 1. avgusta me je navse zgodaj zjutraj zbudilo lačno mijavkanje vse družine. Počutila sem se olajšano, čudila sem se pa, da na niti na njej niti na mladičih nisem opazila nobene nove praske, čeprav so morali ves ta čas loviti, da so se preživljali.

Naročil sem Makeddi, naj sledi Elzinemu sledu in pogrunta, kaj je počela. Šel je po njenem sledu do meje njenega revirja in tam na skalnatih vzpetinah našel ne le nje in njenih mladičev sled, ampak tudi najmanj enega, če ne dveh sledov drugih levov. Najbrž se je Elza, potem ko jo je njena sovražnica prepodila iz njene območja, pridružila novemu varuhu.

Na to rešitev nismo pomislili, kajti Elza je še vedno dojila svoje mladiče in zato nismo predvidevali, da se je zanimala za moški spol. Mnenja so, da divje levinje povržejo samo vsaka tri leta, ker morajo v tem času vzgojiti mladiče za lov in samostojnost. Toda morda si je Elza mislila, da ima vedno lahko mladiče, ker smo pač skrbeli za hrano, kolikor jo je želela. Da smo imeli druge namene in da nismo za vedno hoteli imeti odprte levje »kantine«, tega ni mogla vedeti.

(Konec pride)

Iz lovske organizacije

Seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

Upravni odbor LZS, ki je bil izvoljen na občnem zboru 18. novembra 1961, je imel 16. XI. 1963 svojo 5. sejo, ki je bila tudi zadnja v njegovi mandatni dobi. Občni zbor LZS, ki je po pravilih vsako drugo leto, bo v decembru 1963 izvolil oziroma potrdil — večino odbornikov namreč imenujejo področne lovske zveze — nov upravni odbor LZS.

Na dnevnem redu seje je bilo 11 točk. V poročilu izvršnega odbora LZS, komisij in uredniškega odbora Lovca ter v razpravi je bilo bistveno naslednje:

Izvršni odbor je imel med 4. in 5. sejo upravnega odbora, to je od 2. marca 1963 do 16. novembra 1963 11 sej. Gospodarska, kinološka in vzgojno-propagandna komisija so imele v tem času vsaka po eno sejo, uredniški odbor Lovca pa 7 sej.

Izvršni odbor LZS je največ časa posvetil obravnavi osnutka zveznega zakona o lovstvu in gradnji strelišča za umetne golobe. Iz Beograda sta bila poslana dva osnutka novega zveznega zakona o lovstvu. Prvega je sestavila aprila 1963 posebna komisija pri Glavni lovski zvezi SFRJ, drugi pa je bil izdelan julija 1963 pri Zveznem sekretaritu za kmetijstvo in gozdarstvo. Oba osnutka sta bila pri LZS razmnožena in razposlana vsem področnim lovskim zvezam, članom upravnega odbora LZS, lovcem pravnikom in lovskim strokovnjakom. Iz poslanih pripomb je bilo razvidno, da so nekatere zveze posebno drugi osnutek dobro predelale. O vseh pripombah je razpravljal izvršni odbor in jih poslal v Beograd.

O strelišču smo v Lovcu že poročali.

Mnogo prizadevanja je imel izvršni odbor tudi s preparatorsko šolo. Na eni izmed sej upravnega odbora LZS je bilo med drugim namreč sklenjeno, da se v okviru Centra strokovnih šol v Ljubljani osnuje tudi preparatorska šola. Upravni odbor je tedaj odobril en milijon dinarjev posojila za opremo preparatorske učilnice. Zastopniki nekaterih lovskih zvez pa so se obvezali, da bodo njihove zveze štipendirale določeno število kandidatov. Predvideno je bilo, da se bo pouk na tej šoli pričel v začetku tega šolskega leta. Na razpis v »Delu« 13. 7. 1963 se je prijavilo le 6 rednih in 2 izredna kandidata. V »Lovcu« razpisa nismo mogli objaviti, ker je bil rok za prijavo kandidatov krajši od enega meseca. Gradivo za »Lovca« pa je treba oddati v tiskarno mesec ali vsaj 20 dni pred izidom številke. Tudi na okrožnico LZS področnim lovskim zvezam, da naj nemudoma prijavijo eventualne kandidate, ni bilo pričakovaneга odziva. Zaradi tega, delno pa tudi zaradi vprašanja, kdo bo plačeval preparatorja kot strokovno moč na šoli, s poukom ni bilo mogoče začeti. Vprašanje plačevanja preparatorja na šoli je bilo končno urejeno tako, da dve tretjini stroškov nosi Center strokovnih šol, eno tretjino pa

Foto M. Svabič

Lovska zveza Slovenije. Medtem je bil v »Delu« 19. 10. 1963 objavljen ponovni razpis. Tako je sedaj prijavljenih 10 rednih in 3 izredni kandidati. Iz vršni odbor je moral urediti zadeve tudi pri Gospodarski zbornici okraja Ljubljana, ki sprva ni pristala na ustanovitev te šole. Tako se bo pouk na preparatorski šoli v kratkem pričel.

Gospodarska komisija je na osnovi predlogov področnih lovskih zvez izvršila rajonizacijo področij za jelenjad v Sloveniji. Rajoni za jelenjad so včrtani v karto v merilu 1 : 100 000. S tem je določen le širši življenjski prostor za jelenjad, s po-

sebnim poslovníkom pa bo potrebno v teh rajonih še določiti meje gojitvenih in zaščitnih področij. Prav tako bo treba za vse področje Slovenije določiti enotne gojitvene kriterije.

Kinološka komisija je razpravljala o natisu J. Kodrove knjige o španjelih ter o dr. J. Lavričevem Priročniku za vzrejo, vzgojo in šolanje psov. Na njen predlog je upravni odbor sklenil, da naj bi se najprej izdal dr. J. Lavričev priročnik — a je treba počakati še na strokovno oceno tega rokopisa. Kasneje naj se izda tudi J. Kodrova knjiga o španjelih, za katero so klišeji že izdelani.

Foto M. Svabič

Vzgojno-propagandna komisija se je dogovorila z Bogdanom Sežunom za izdajo brošure o srnjadi. Ocenila je J. Ravnikov rokopis Priročnika za strokovna vprašanja iz puškarstva. Delo je dragocen doprinos za našo domačo puškarsko terminologijo. Ker pa ne bi služil širšemu krogu lovcev, dela v celoti ni mogoče natisniti, pač pa naj se v »Lovcu« objavijo posamezni odlomki. Izvršni odbor je na predlog komisije rokopis sklenil odkupiti za knjižnico LZS. Na pobudo LZ Ljubljana je komisija pričela s pripravami za lovske razstave, ki naj bi bila jeseni 1965. Komisija že dalj časa zbira lovske fotografije in diapozitive. Uspešna razstava lovske fotografije v Celju je dala pobudo, da se v okviru lovske razstave 1965 organizira tudi razstava lovske fotografije Slovenije.

Uredniški odbor Lovca je med drugim obravnaval vprašanje lovskega izrazoslovja. Predlaga, da se izda nov lovski slovar, ker je dr. Lokarjev Lovsko-ribiški slovar za sedanje potrebe pomanjkljiv. Pri delu za slovar slovenskega jezika, ki ga organizira Akademija znanosti oziroma Inštitut za slovenski jezik v Ljubljani, sodeluje z zbiranjem lovskega izrazoslovja tudi nekaj znanih lovske piscev. S tem v zvezi bi bilo ugodno, da se slovenski izrazi — ki ne bi prišli v poštev za slovar slovenskega jezika in bodo zbrani — prihranijo in izpopolnijo za nov lovski slovar.

Na seji upravnega odbora 2. 3. 1963 je bila ustanovljena tudi posebna komisija, ki naj bi izdelala predloge za reorganizacijo lovstva v Sloveniji. Komisija je imela dve seji. Osnova za razpravo ji je bil osnutek republiškega, slovenskega zakona o lovu, ki ga je 24. 3. 1963 sestavil Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo SRS. Komisija se je v pravila in v obstoječe stanje lovske organizacije ni spuščala, in še ni sestavila nikakih predlogov. Ker je smatrala, da je temelj vsemu nadaljnjemu razvoju lovski zakon, je obravnavala le njega. Medtem se je pojavil še osnutek zveznega zakona o lovstvu, na katerem bodo bazirali vsi republiški zakoni, zato je komisija tudi delo na republiškem zakonu do nadaljnega odložila.

Upravni odbor LZS je na tej seji sprejel obračun organizacije in sklada LZS za lovske leto 1962/63. Vsota realiziranih dohodkov organizacije znaša 21 728 967 din, izdatkov pa 18 974 102 din, vsota realiziranih dohodkov sklada pa 20 260 004 din in izdatkov 13 109 037 din. Priliv deviz od inozemskega lovskega turizma po lovskih družinah Slovenije je v lovskem letu 1962/63 znašal 37 830 573 deviznih dinarjev. Primerjajmo dve leti nazaj: v lovskem letu 1961/62 32 627 564 deviznih dinarjev, v lovskem letu 1960/61 pa samo 18 472 315 deviznih dinarjev! Največji dohodek od inozemskega lovskega turizma v preteklem lovskem letu so imele iste področne zveze

kot v letu 1961/62. Na prvem mestu je LZ Koper (9 499 723 deviznih dinarjev), sledita ji LZ Pomurje (5 886 375 deviznih dinarjev) in LZ Maribor (5 563 169 deviznih dinarjev). Na zadnjem mestu je LZ Novo mesto (261 393 deviznih dinarjev).

Najživahnejša razprava se je razvila ob statističnih podatkih o lovskega gospodarjenju. O tem je poročalo tudi »Delo« 19. 11. 1963. Ugotovljeno je bilo, da od leta 1959 dalje posebno nazaduje število male divjadi, ki je bilo prej v stalnem porastu. Spomladi 1959 smo imeli npr. v loviščih lovske družin Slovenije 40 000 poljskih jerebic in 75 000 zajcev. Spomladi 1963 pa je bilo jerebic že 23 000 manj in zajcev 14 000 manj kot 1959 leta. Podobno je tudi s fazani. Medtem ko je stalež fazanov v Sloveniji do 1959 naraščal letno po 8 000 in več, se vse od leta 1959 dalje zapaža upadanje števila te lepe divjadi. V loviščih lovske družin je bilo šele leta 1961 67 000 fazanov, spomladi 1963 jih je bilo že 7000 manj. Za izgube od lani na letos je res v veliki meri kriva zima, rapidno upadanje staleža male divjadi — to je predvsem divjadi naših polj — že več let nazaj pa je nesporno vzrok v kmetijstvu. Zaradi arondacij zemljišč, pri katerih se agrokombinati in kmetijske zadruge na splošno ne ozirajo na potrebe in zahteve lovstva, izgublja divjad svoj življenjski prostor, medtem ko agrotehnična in agrokemična sredstva redčijo še tisto, kar je uspelo ohraniti s skrbno, često umetno vzrejo. Upravni odbor je bil soglasen, da so arondacije v sodobnem, socialističnem kmetijstvu nujne, vendar bi bilo treba upoštevati tudi lovske, splošno turistične, estetske in druge okoliščine. Z dobro voljo bi se tudi ob takih posegih v naravo lahko ustvarila vsaj zasilna zaklonišča in remize za divjad kot tudi za ptice pevke, tako da kombinati in zadruge pri svoji produkciji ne bi bili prikrajšani. Kot zastopnik upravljalcev dela splošnega ljudskega premoženja, ki ga predstavlja divjad, je upravni odbor postavil zahtevo po vzkladi in ureditvi lovsko- kmetijskih interesov.

Za Dan republike — 29. november — je upravni odbor LZS podelil skupno 48 odlikovanj. Z Redom za lovske zasluge II. stopnje so bili odlikovani 3, z Znakom za lovske zasluge pa 45 lovcev. Odlikovani so bili 4 predlogi za Red za lovske zasluge II. stopnje in 36 predlogov za Znak za lovske zasluge. Upravni odbor je potrdil tudi odlikovanje tovarša Miloša Keliha, LZ Kranj, in Lojzeta Colariča, LZ Videm-Krško, oba z Redom za lovske zasluge I. stopnje ter tov. Jožeta Kalana, LZ Kočevje, z Redom za lovske zasluge II. stopnje. Odlikovanje jim je po pooblastilu upravnega odbora ob posebni priliki izročil izvršni odbor Lovske zveze Slovenije.

France Cvenkel

K DOPISU »DVAKRATNA KATASTROFA V LOVIŠČU LD IVANJKOVCI«

Uporaba »Endrina« v kmetijstvu za uničevanje voluharjev in poljskih miši predstavlja hkrati veliko nevarnost za vse vrste divjadi. Podobne težave, kot jih ima LD Ivanjkovci glede uporabe tega strupa, imajo tudi druge lovške družine. Da nekatera agrokemijska sredstva lahko uvrstimo med najhujše uničevalce divjadi kot tudi drugih prosto živečih živali, npr. ptic pevk, je pokazala tudi razprava na seji upravnega odbora LZS 16. novembra 1963.

Endrin, ki ga izdeluje tovarna kemičnih izdelkov »Pinus«, Rače pri Mariboru, vsebuje 20% endrina, zato naziv Endrin-20. Najprimernejši čas za škropljenje s tem strupom je pozna jesen, pred mrazom in snegom in zgodaj spomladi, pred vegetacijo. Za površino 1 ha zadošča 0,75 kg do 1 kg Endrina. Pri iskanju hrane živali pridejo v stik s tem močnim strupom, ki deluje takoj smrtno.

Uporabo tega strupa je dovolila Zvezna uprava za varstvo rastlin z odločbo št. 02/3-69/1 dne 7. 1. 1961. Endrin-20 je na seznamu kemičnih sredstev za varstvo rastlin v SFRJ, ki vsebuje 337 imen različnih sredstev oz. strupov. Od teh sredstev jih je 30 na tem seznamu označenih z dvema ++, kar po Odločbi o kemičnih sredstvih (Uradni list FLRJ št. 30-545/61) predstavlja strupe s posebno močnim učinkom. Z dvema ++ je označen tudi Endrin.

V dopisu LD Ivanjkovci, objavljenem v prejšnji številki »Lovca«, je napisano, »da do danes (17. 10. 1963) nismo dobili nobenih navodil, kaj naj podvzamemo«. Ker tudi v več drugih lovskih družinah tega ne vedo, pa še naslednje pojasnilo:

Na dopis LD Ivanjkovci je Lovska zveza Slovenije takoj intervenirala pri Republiškem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo. Razumljivo je, da v smislu navedenega uradnega dovoljenja uporabe tega strupa za enkrat ni mogoče prepovedati. Toda, da bi se kolikor mogoče hitro odvrnile oz. zmanjšale nadaljnje posledice, je Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo 2. in 3. novembra 1963 naslovil po radiu na kmetijske zadruge in kombinatne posebno obvestilo. Pismeno opozorilo oz. okrožnico podobne vsebine pa je isti sekretariat 5. 11. 1963 pod št. 320/071-2/63 poslal vsem občinskim skupščinam oz. njihovim oddelkom za gospodarstvo ter preko njih vsem kmetijskim organizacijam. V spremnem dopisu občinskim skupščinam je med drugim

rečeno: »Glede varnostnih ukrepov oziroma povezave s področnimi lovskimi družinami svetujemo, da preko svoje občinske inšpekcije izvajate kontrolo.«

Opozorilo oz. okrožnico Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo pa navajamo v vednost vsem lovskim organizacijam dobesedno:

»Pri zatiranju voluharja se nekatere kmetijske organizacije ravno sedaj poslužujejo tudi kemičnega sredstva — Endrin. To sredstvo je strup z izredno močnim učinkom, ki je nevaren voluharju, mišim in tudi vsem ostalim živalim, tako domačim kakor tudi divjim ter seveda tudi človeku. Obveščeni smo, da je prišlo v nekaterih krajih, kjer so že uporabljali Endrin, do večjih poginov divjadi. Ker bi z neprimerno uporabo lahko povzročili še večjo gospodarsko škodo na divjadi, opozarjamo na to, da se s tem strupom ravna z največjo previdnostjo. Predvsem se nikakor ne sme prekoračiti doze, ki je navedena v navodilih za uporabo tega škropiva. Poleg tega pa se morajo vse kmetijske organizacije, ki nameravajo to škropivo uporabiti, predhodno posvetovati s področnimi lovskimi organizacijami, kako preprečiti zastrupitve in odvracati divjad od sadovnjakov. Strup deluje tri tedne po opravljenem škropljenju. Način izvajanja ukrepov naj sporazumno določijo kmetijske in lovske organizacije na skupnih posvetih.«

F. Cvenkel

Odlikovanja za Dan republike

Upravni odbor LZS je na svoji seji 16. novembra 1963 podelil za posebne zasluge v lovstvu naslednja odlikovanja.

Z Redom za lovske zasluge II. stopnje so bili odlikovani:

Ivan Rojc, LZ Celje, Anton Ožbolt, LZ Kočevje, Milan Koprivec, LZ Kranj.

Znak za lovske zasluge so prejeli:

LZ Celje

Ludvik Drimel, Marko Markovinovič, Jože Anderluh, Ivan Lakner, Matija Vihernik, Vinko Novak, Rafael Škrjanc, Franc Fale, Ivan Koželj, Osvald Čeh, Bruno Tanjšek, Valter Dvoršek, Konrad Prekoršek, Ivan Krameršek, Avgust Kompan, Anton Mogu, Franc Lah, Jurij Vrečar.

LZ Kočevje

Viktor Lipovec.

LZ Kranj

Alojz Grm, Andrej Tarman, Mirko Košir, Marjan Markelj, Andrej Robič, Rado Suštaršič, Blaž Šter, Janez Leben, Vinko Prevc, Janez Rihtarišič, Franc Primožič, Jože Meglič, Franc Kašlišnik, Stanko Lapuh, Jože Rešek, Ludvik Vidic, Dušan Roblek.

LZ Novo mesto

Jurij Stegne, Avgust Jerlah, Ignac Pelko, Drago Pelko, Janez Orehek, Drago Brus.

LZ Ptuj

Otmar Zorčič, Anton Rosenfeld.

LZ Trbovlje

Leopold Ravnikar, Darko Polc, Stefan Taškar, Janez Polc, Ivan Sušnik, Karel Pirnat.

Zavod za gojitev divjadi »Kozorog« Kamnik

Martin Jenko, Ivan Traven, Alojz Primožič, Alojz Kožar, Jurij Romšak.

Za žrtve potresa v Skopju

Lovske družine iz LZ Ljubljana so darovale: Rakek 11 000 din, Žilce 20 000 din, Tuhinj 10 000 din, Tabor 22 000 din, Višnja gora 10 000 din, Gabrovka 8000 din, Begunje 5000 din.

Lovske družine iz LZ Ljubljana so podpisale posojilo: Golo 10 000 din, Medvode 20 000 din, Nova vas 50 000 din, Brdo 10 000 Polhov Gradec 10 000 din.

Društvo ljubiteljev ptičarjev želi svojim članom zdravo, srečno in uspehov polno novo leto 1964. Vodnikom želi mnogo zadovoljstva pri delu z njihovimi zvestimi pomočniki, lovskimi psi.

Vladimir Pleničar,
predsednik DLP

Lovska družina Komenda je priredila 21. julija 1933 v počastitev slovenskega praznika »Dneva vstaje« meddružinsko strelsko tekmovanje na umetne golobe za prehodni pokal LZ Ljubljana. Posamezniki so se med seboj pomerili za posebne nagrade. Ekipe

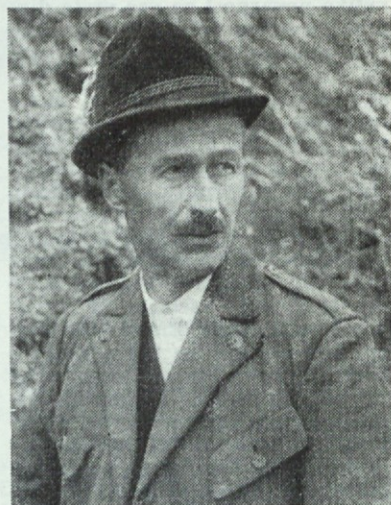
s tremi strelci so oddale po 30 strelcev. Prva ekipa LD Komenda je dosegla 25 zadetkov, druga 21 zadetkov, prva in druga ekipa LD Kamnik po 18 zadetkov, ekipa LD Domžale 16, LD Mengeš 13 in LD Stahovica 6 zadetkov. Tako si je LD Komenda zopet priborila pokal LZ Ljubljana. Od posameznikov so trije najboljši

strelci dosegli enako število zadetkov. Pri ponovnem streljanju je bil prvi Marjan Petrič, drugi Alojz Vrhovnik ml., član LD Kamnik, tretji Jernej Kralj, starešina LD Komenda.

V juliju 1964 se bomo v Komendi znova pomerili. Na svindenje!

Ivan Peterlin

Jubilanti

Matvez Škantar 79-letnik, član LD Stara Fužina v Bohinju, 40 let lovec in lovski čuvaj v triglavskem pogorju, soborec Tomaža Godca v NOB 1941. Nemški okupator ga je 1944 pregnal z družino na Bavarsko. Jubilant je bil odlikovan z Ordenom za zasluge za narod III. stopnje. Zvestemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zadovoljnih in zdravih let!

Bohinjski lovci — J. U.

Ivan Rovšnik 60-letnik. Naš jubilar, nekdanji Braslovčan je postal ves Trboveljčan in se z vsem srcem oklenil lovstva. Nesebično se je žrtvoval lovski družini, zanjo in za lovišče mu ni bilo nobeno delo pretežko in noben čas predrag, da bi ves prošli čas ne posvetil uspehu lovstva. Predan zeleni bratovščini je še vedno na vseh poljih delaven in požrtvovalen ter je mimo vsega kot gospodar lovske kočice na Podenskem vrhu ustvaril prikupen lovski kotic. Od lovišča mu je najbolj pri srcu Javor, kamor še redno zahaja po razvedrilo. Iskrenemu in vzglednemu lovskemu tovarišu toplo čestitamo k njegovemu jubileju in mu kličemo, še na mnoga zdrava in zadovoljna leta med trboveljskimi lovci!

LD Trbovlje

Julij Gliha 50-letnik. Vzornemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju z željo, da ostane še dolgo tako veder in delaven v lovstvu in med nami.

Lovci LD Videm ob Savi

Lovska koča pri Skaručni

Foto Vl. Pieničar

Umrli

Branko Medved je 30. sept. 1963 nenadoma preminul. S pokojnikom je LD Krško zgubila vzornega člana, iskrenega tovariša, LZ Videm-Krško požrtvovalnega in vestnega tajnika, posavski lovci pa priljubljenega voditelja in učitelja mladih lovcev. Po vojni je bil tudi 6 let nad vse delaven predsednik LZ. Za svoje vsestransko in uspešno delo na polju lovstva je prejel troje odlikovanj. Dragemu lovskemu tovarišu trajen in časten spomin!

Posavski lovci — O. M.

Umrli je dr. Janko Lokar

Ko je odmeval po pisanih jesenskih poljanah in rebreh lovski rog in se je razlegalo zvonjenje goničev in ko je padalo jesensko listje, je ugasnil lovec velikega kova, dr. Janko Lokar, ki je bil več let prikovan na bolniško posteljo.

Slovenski lovci smo s pokojnikom izgubili pravega velikega lovca in kinologa, ki si je za slovensko lovstvo in kinologijo pridobil neminljive zasluge. Pokojnik je bil ustanovitelj Kluba ljubiteljev ptičarjev. Od ustanovitve in ves čas do svoje bolezni je bil vsestransko delaven in plodovit kinolog. Leta 1926 je izdal Navodilo za vodnike za ptičarje. Leto kasneje je izdal Pravilnik za sodnike in pripravnike za pse ptičarje. S temi izdajami je nudil solidno znanje kinološkim sodnikom v naši besedi, ker smo do tlej paberkovali iz tuje literature. Leta 1931 je izdal knjigo Ptičarji, tovrstno prvo slovensko knjigo, ki je izšla tudi v hrvaščini. Po

drugi svetovni vojni 1948 je izdal knjigo Naši psi I. del, ki je izšla tudi v srbohrvaščini. Zal mu je izdajo drugega dela knjige preprečila nenadna težka bolezen.

Pokojni dr. Janko Lokar je bil med drugim nekaj let tudi urednik LOVCA in RIBICA, je napisal vrsto tehtnih člankov in razprav ter knjigo Gozdovi in vode vabijo. S svojim Lovskim in ribiškim slovarjem je obogatil naše lovsko izrazoslovje in ustvaril temelj za enotno in pravilno lovsko izražanje. Saj je bil mojster domače lovske besede. Za svoje velike zasluge na polju lovstva in kinologije in za neumorno delo sta ga Lovska zveza Slovenije in Kinološka zveza Slovenije odlikovali z najvišjim Redom za zasluge. Društvo ljubiteljev ptičarjev mu je podelilo zlati častni znak »Vodnik«. Deležen je bil tudi mnogih odlikovanj in priznanj lovskih in kinoloških organizacij iz vse Jugoslavije. Ob grobu se je v imenu Kinološke zveze od pokojnika poslovil podpredsednik dr. Janko Lavrič, za Društvo ljubiteljev ptičarjev predsednik Vladimir Pleničar. Za nekdanje di-jake, pa se je od bivšega gimnazijskega ravnatelja poslovil dr. Ernest Turk.

Z zeleno vejico na grobu smo zaslužnemu delavcu in borcu za slovensko lovstvo zaželeli miren počitek!

Slovenski lovci — in kinologi

Roman Bolthausen, član LD Pšata, je 3. nov. 1963 podlegel težki bolezni. Dobrega in zvestega lovskega tovariša bomo ohranili v svetlem in trajnem spominu.

Člani LD Pšata — J. K.

Saljive

»No Franček, kako da nisi streljal po lisici?«

»Bi kar, kar... pa me je drevje motilo.«

F. G.

Enako kokodakajo v Franciji in Sloveniji

Jaques Faroux iz Pariza, predsednik Društva ljubiteljev poentrov Francije, je bil s so-progo 2. oktobra 1963 na lovu v Pomurju. Po lovu sta stopila v hotel »Zvezda« v Murski Soboti na okrepitev. Žena je v francoščini naročila jed, a je strežnica ni razumela. Zato je stopila pred servirno mizo v kuhinji, pokazala

dvakrat s prsti obliko jajca in nakazala udarec ob rob posode. Ker je še niso razumeli, je moral priskočiti na pomoč soprog. Ljubezno se je oglasil: »Kokodak, kokodajs!«

Kuharici se je raztegnil obraz v nasmeh in ocvrla je dve kokodajski jajci na oko.

-elf-

Ce greš na jazbeca, dobro prišij gumbe...

Kakor hitro lovec v nelovski družbi odpre usta, že namignejo, češ zdaj bo pa nekaj »po latinsko« povedal. Toda vedno nimajo prav. Večkrat je zgodba resnična, a ji je le zaradi nenavadne vsebine težko verjeti. Takšna je tudi ta...

Jazbec je simpatičen stric. V botrini je s kunami, ponočnjak, velik zaspanè in lenuh.

V prejšnjih časih je lov na jazbeca veljal podobno kot poljšji lov za nekaj ljudski lov. Z njim so se predvsem ukvarjali kmečki ljudje, ki sicer niso imeli posebne lovske žilice. Koliko konj je nosilo komate, okrašene s sivimi jazbečimi dlakami! Koliko je bilo pripovedovanj o čarobni jazbečji masti, ki je posivila lase tudi marsikakemu lepemu fantu in dekletu!

Takrat sta bila v tisti vasi na gričku strastna lovca na jazbece Korajžev stric in Zefranov ata. Oba pa sta imela jazbeca najraje v omaki, še posebno, če je bilo zraven kaj mokrega. In ko sta se pomenkovala o jazbečih, se je pritisnil k njima še kosmati Parizelj in pomenljivo strigel z ušesi, kot bi ju razumel. S katerih vetrov in od kakšnih pasjih očetov je bil znešen skupaj ta pes, stric in ata nista vedela. Vedela sta le, da je Parizelj zelo oster na jazbeca. Pes je sicer na eno nogo šepal, a kaj bi, šepela sta tudi ata in stric.

Pa pravi stric: »Mica pravi, da v Ledinah hodi v turščico tako rejen kot njeno prase. Mica celo ve, kje ima luknjo...«

Ata pa: »O, seveda ve, kje ima luknjo...«

Vedno sta se za uvod malo podajala, kot pravijo Gorenjci. Vsak načrt sta dolgo in temeljito pripravljala.

Na nebu se je smejala polna luna, ko so preko polja stopali trije šepasti korenjaki v polni bojni opremi za lov na jazbeca. Korajžev stric je nosil velike klešče, ki so zgrabile že prenekatero jazbeca za vrat, Zefranov ata pa se je opiral na podajalnik; saj veste, to so tiste majhne vile z dvema ostrima rogljema, s katerimi ob žetvi podajajo snope v kozolec. Parizelj je nosil, kot ved-

no za take prilike, ovratnik s svetlimi bodicami. Naj se le pripravi, presneti jazbec, Mici ne bo več hodil v koruzo!

Komaj je stric odvezal Parizljo, je ta zalajal tako glasno, da sta lovca skoraj pozabila šepati. Tekla sta, kar jima je duša dala, da bi čimprej jazbecu pomerila ovratnik. Toda Parizljev lajež je šel po koruzi navzdol, proti gozdu.

»Presneta reč, močan jazbec, vleče psa kot moj Šimel kočijo. Še v luknjo jo nama bo pobrisal,« sope Žefranov ata.

In zgodilo se je: jazbec v jazbino, Parizelj pa za njim. Stric in ata sta se s težavo spustila do luknje, v kateri se je Parizelj dajal z jazbecem. Presneta reč,

na nerodnem mestu, sredi strmega brega, si je poiskal ponočnjak svoj dom. Lovca sta napeto prisluškovala diredanju v jazbini. Klečala sta ob luknji, buljila v črno žrelo ter spodbujala Parizljo. Nenadoma je pes utihnil in iz jazbine je prihajalo le zamolklo golčanje.

»Žefran, slišiš, pes ga je prijel za pravo mesto. Toda s kleščami in podajalnikom ne moreva blizu!«

»Ti preveč govoriš,« je ata nategnil usta in že lezel v jazbino. »Psa bo treba izvleči, če bog da, z jazbecem vred, ker kadar primejo Parizljeve čeljusti, ne spuste več.«

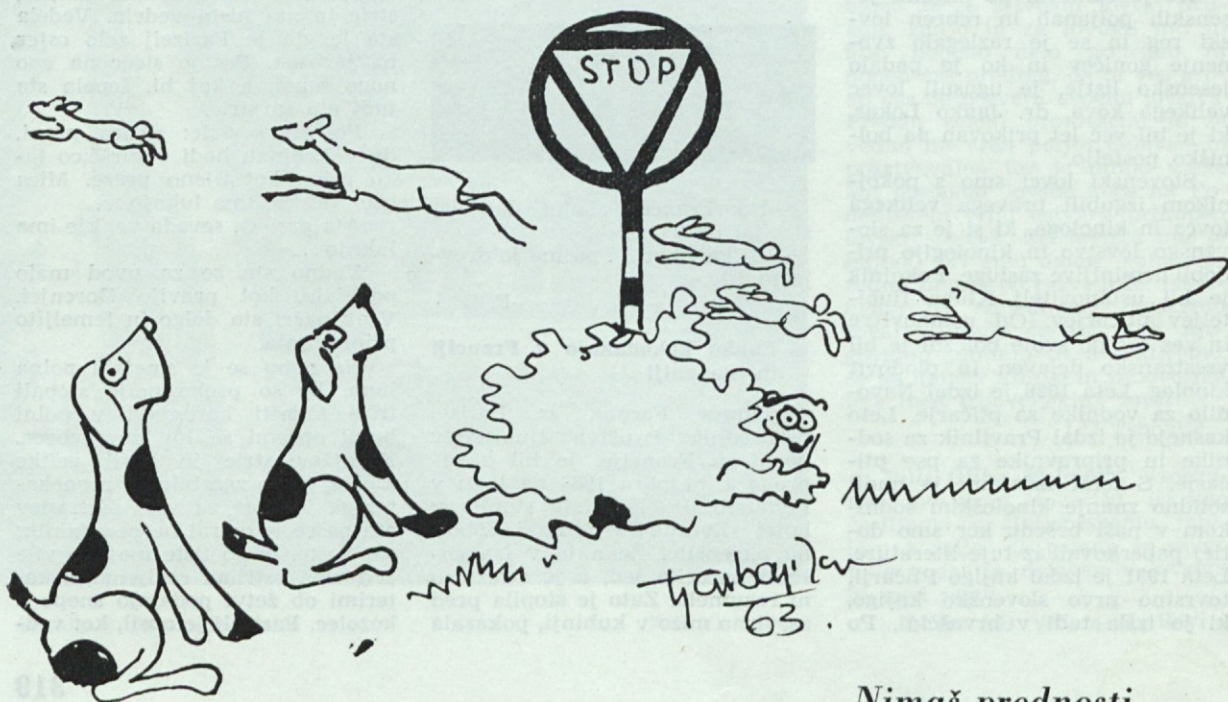
Ped za pedjo je po trebuhu lezel Žefran Parizlju na pomoč.

Končno je otipal nekaj kosmatega, pasji rep in pasjo nogo. Skušal je potegniti, a za moč ni našel opore. Vhod v jazbino je bil preozek, da bi ata vsaj malo lahko razkoračil bedra. Zato je klical Korajža na pomoč.

»Jemnasta, saj se mi bodo vsi skupaj zadušili,« je hitel stric in v jazbini otipal Žefranova bedra. Trdno je prijel z vsako roko za eno nogo in vlekel, vlekel. Toda tudi premaknilo se ni, le jazbečevo, pasje in Žefranovo stokanje je prihajalo iz jazbine. Toda nič ne pomaga, za vsako ceno jih je treba izvleči! Stric je pljunil v dlani, se oprl ob rob jazbine in — naj bo kar hoče — napol vse sile. Nenadoma je v luknji popustilo in šlo je kot z maslom namazano. Stric ni utegnil, da bi se ujel. Prevrnil se je vznak po bregu. Prekopnicil se je enkrat, dvakrat, toliko, da ni štrbunknil v potok. Prste, ki jih je še kar stiskal, je utegnil razkleniti šele v grmu pod bregom. Presneta reč, sto zelenih hudičev, v rokah so mu tičale Žefranove hlače! Kako je Žefranov ata lezel iz jazbine in kakšen je zgledal v spodnjicah ob luninem svitu, o tem ustno izročilo molči.

Tisto noč sta korenjaka poskusila še marsikaj, da bi dobila jazbeca, a jima ni uspelo. Tudi Parizelj je moral odnehati. Vračala sta se brez plena. Sicer pa bi jima bil še v napoto, saj je Korajžev stric nosil klešče in podajalnik, da je Žefranov ata lahko držal hlače. Toda še nikdar se drug drugemu nista tako iz srca smejala kot takrat.

France Cvenkel

Nimaš prednosti